

rappoort

Sterke Lekdijk

In gesprek met
bewoners en
recreanten over
de versterking
van de Lekdijk.
Wat is hun
verhaal?

Bewoners praten mee over versterking van de Lekdijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede.

Onderzoeksbureau KeppelMedia
Hoog-Keppel, augustus / september 2017

In opdracht van: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Samenstelling: Frank Bolder

Interviews: Sanne van den Biesheuvel, Petra Koree, Roos Vermeulen, Sophie Terhaardt,
Rik Bootink, Hans Teunissen, Kees Jansen, Fred Eggink, Feike Klomp, Frank Bolder

Inhoud

1. Inleiding	4
Alles-in-één-oogopslag-graphic	6
2. Representatie	8
3. Beschrijving van de werkwijze, achtergronden	10
4. Resultaten van het onderzoek	13
4.1 Inleiding	13
4.2 Gebruikers van de dijk	13
4.3 Pluspunten / minpunten	13
4.4 Verdieping pluspunten / minpunten	16
Verkeer	16
Landschap	16
4.5 Hoogwater van 1995	17
4.6 Het besef van hoogwater en waterveiligheid	18
4.7 Het Hoogheemraadschap	20
5. Vergelijking projecten in de Betuwe met project Sterke Lekdijk	21
A Meekoppelkansen	21
B Draagvlak en besef	22
C Emotie	22
D Sentiment	23
E Participatiebeleid	23
6. Kansen en bedreigingen	24
6.1 Inleiding	24
6.2 Communicatie	25
6.3 Ideeën en suggesties zijn kansen	25
6.4 Participatie	25
6.5 Besef	26
6.6 Overlast	27
6.7 Verkeer en landschap	28
7. Bijlage	29
A. Alles-in-één-oogopslag-graphic	30
B. Verhalen van de dijk	32
C. Data-gegevens	42

1. Inleiding

Inleiding

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden werkt de komende jaren plannen uit om de Lekdijk te versterken, te beginnen bij het traject tussen Wijk bij Duurstede en Amerongen. Voordat het waterschap begint met de plannen wil zij eerst graag weten van bewoners en andere belanghebbenden wat ze waarderen aan de dijk of wat er wellicht verbeterd kan worden. KeppelMedia heeft daarvoor in opdracht van het waterschap een belevingswaarde-onderzoek uitgevoerd. In dit rapport leest u de resultaten van dit onderzoek. In augustus en september 2017 hebben we hiervoor 304 bewoners van Amerongen, Wijk bij Duurstede en uit de omgeving bevroegd over de Lekdijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede.

In Amerongen hebben we 109 bewoners gesproken, in Wijk bij Duurstede 150 bewoners en uit de omgeving 45 bewoners. De laatste groep bestond vooral uit recreanten, wandelaars en fietsers.

De interviews zijn gehouden in de periode van vrijdag 25 augustus tot en met donderdag 7 september. De gesprekken zijn gevoerd op basis van vragenlijsten die zijn samengesteld in overleg met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

De interviews namen per bewoner ongeveer een half uur in beslag. In de gesprekken is de mening van de bewoners in beeld gebracht. Daarnaast werden de interviews gebruikt als informatie-overdracht, zoals uitleg van het tijdpad en algemene informatie over de (achtergronden van de) dijkversterking. De interviewers waren voorzien van informatie-materiaal, Q&A en detailinformatie uit de interne briefing voorafgaand aan de tour. In de gesprekken is steeds benadrukt dat er een opgave ligt maar dat op dit moment nog niets bekend is over de uitvoering van de werkzaamheden en de vorm van de dijk.

Tegelijk met de gesprekken zijn verhalen opgehaald in het gebied. Kleine emotionele momenten, heel persoonlijke herinneringen, beschouwingen en verhalen over de historie en bedrijvigheid. Suggesties zijn gedaan, in de vorm van ideeën en kansen die soms heel individueel zijn, soms breed leven. De verhalen zijn vooral bedoeld om de bewustwording te versterken en daarmee de plannen voor de dijkversterking. Zij vertellen het verhaal van het Hoogheemraadschap; communicatief is dat sterk: het is beter dat anderen je verhaal vertellen. De verhalen geven argumenten en dragen bij aan duiding. Het is belangrijk om een podium te creëren waar alle ruimte is om meningen te geven en de discussie te voeren.

KeppelMedia vervult in de informatie-vergaring en verwerking een neutrale rol. Zij legt een directe relatie tussen opdrachtgever en bewoners in het gebied. Dat stellen bewoners op prijs: ze willen graag hun mening geven, ze treffen interviewers die goed kunnen luisteren en de juiste vragen stellen en gaan daarna met een goed gevoel naar huis. Het Hoogheemraadschap heeft naar hen geluisterd. Dat gevoel delen ze thuis.

De interviews hebben geresulteerd in ruim 7000 datagegevens; deze zijn verwerkt, geanalyseerd en samengevat. De resultaten worden aangeleverd als kansen en bedreigingen. Het zijn bouwstenen, ze zijn geschikt om het project te versterken en dragen bij aan een verbreding van het draagvlak.

Sterke Lekdijk

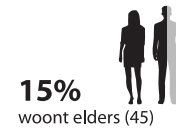
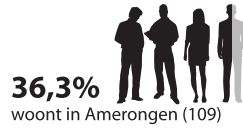
In gesprek met bewoners over de versterking van de Lekdijk. Wat is hun verhaal?

De Lekdijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede wordt de komende jaren versterkt. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wil bewoners zoveel mogelijk betrekken bij het ontwerpproces. Om met bewoners in gesprek te gaan is een bus ingezet; in de bus werd informatie gegeven over het project en konden mensen terecht om hun mening te geven of een idee te bepreken. In vele verhalen hebben bewoners hun bijzondere band met de dijk en de rivier beschreven.

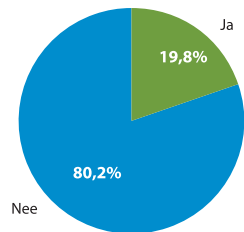

Interviews:

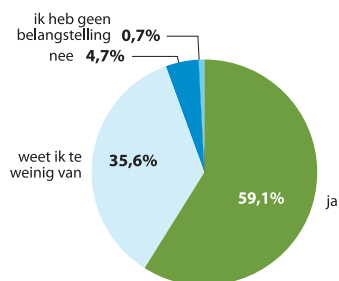
voor het onderzoek zijn 304 mensen geïnterviewd

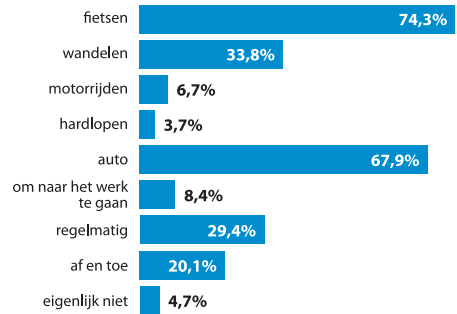
Woont u binnen 100 m van de dijk?

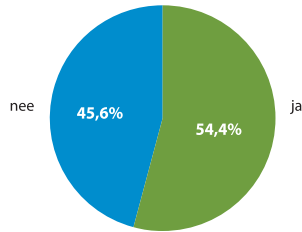
Is dijkversterking nodig?:

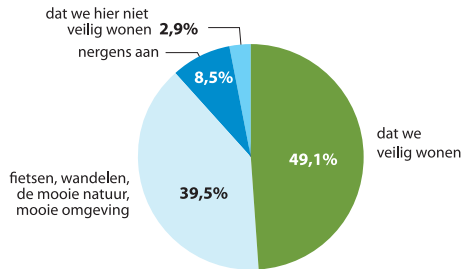
Op welke wijze maakt u gebruik van de dijk? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Ik heb gehoord van de dijkversterking tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede

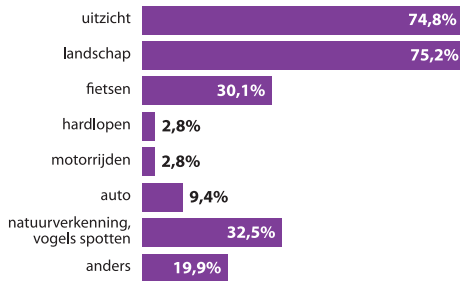

Waar denkt u het eerst aan bij de dijk

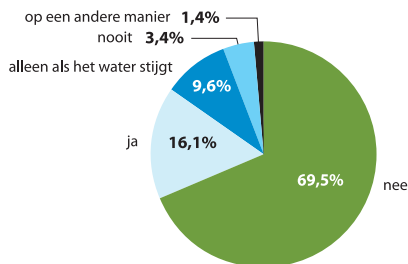

Wat zijn volgens u de pluspunten van de dijk?

(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Maakt u zich wel eens zorgen over de veiligheid?

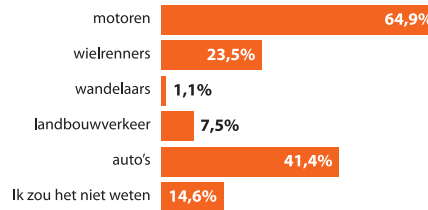
Infographic: Lauman & Friso, Nijmegen

Jeroen van Zal ziet op Spitsbergen het klimaat veranderen

Versterking van dijken is voor Jeroen van Zal uit Amerongen een logische zaak. Zeker als daarbij het onderwerp 'klimaatverandering' ter sprake komt. Want hij merkt dat jaarlijks aan den lijve als organisator van zeiltochten rond Spitsbergen. "Ik vaar daar tien jaar met telkens zo'n twintig mensen aan boord in het voorjaar en de zomer. Er is in die tijd enorm veel veranderd en het gaat steeds sneller. Voeren we tien jaar geleden nog rondom ijs, nu is dat steeds meer water geworden. De laatste drie jaar verdween er 1,8 kilometer per jaar. Dat betekent dus dat ruim 5 kilometer ijs gewoon weg is. Dat geeft te denken." Hij krijgt met deze opmerking overigens steun van wetenschappers, die al jaren melden dat de opwarming van de aarde zich nergens zo sterk manifesteert als op de Noordpool. "Dus ik zou maar snel die dijken gaan verhogen", zegt Van Zal, die volgend jaar weer naar Spitsbergen vertrekt. "Met weer minder ijs, dat is wel zeker."

Wat zijn volgens u de minpunten van de dijk?

(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Belangrijkste uitkomsten

- De dijk en het landschap zijn parels voor het gebied, handhaving is van belang voor bewoners, er is ruimte voor versterking.
- Splitsing van verkeersstromen (snel en langzaam verkeer) op de dijk is de belangrijkste aanbeveling.
- Bewoners zijn in de beginfase al behoorlijk op de hoogte van de plannen.
- Er is behoefte aan meer informatie over het project, klimaatveranderingen in het algemeen en het Hoogheemraadschap. Dat zal het besef van hoogwaterveiligheid positief beïnvloeden. Dat geldt ook voor het draagvlak.
- Bewoners zijn betrokken bij het gebied en het onderwerp. Er is interesse voor wat er gebeurt.
- Een deel van de bewoners wordt met het inzetten van een bus bereikt; een ander deel dient langs andere wegen te worden bereikt, bijv. In hun communities van verenigingen en dorpsverbanden.
- het gesprek met de bewoners is begonnen. Zorg voor terugkoppeling van de resultaten naar de bevolking. Breng verder voor de komende jaren de communicatie-momenten in beeld en zoek voor periodes dat het project voor de buitenwacht niet zichtbaar is, naar formats om toch te communiceren met de bewoners.

Dit is een project van:

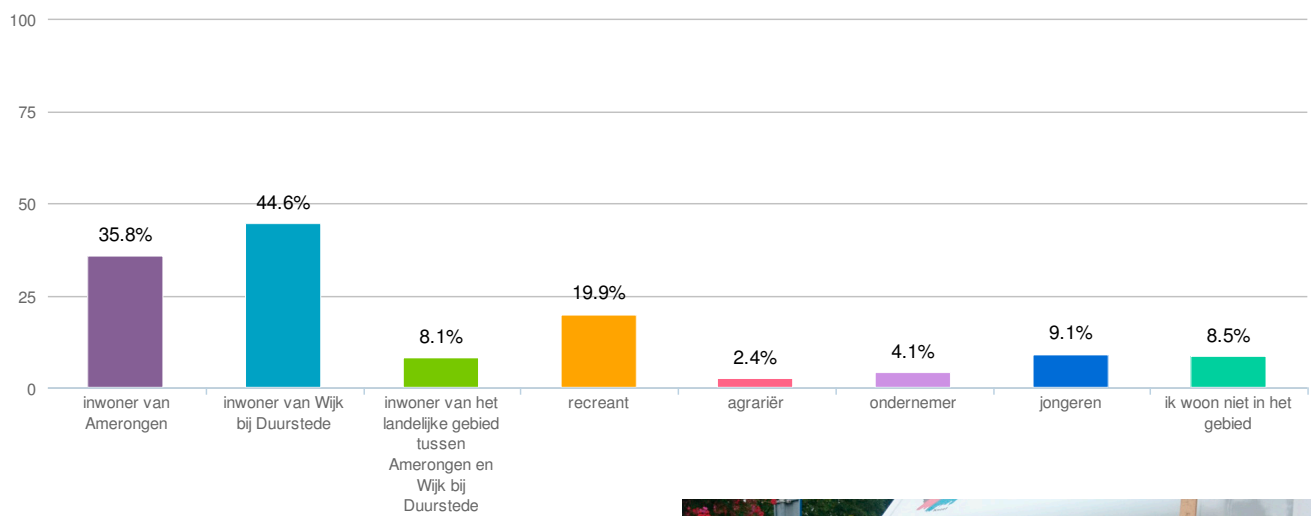

2. Representatie

Representatie

De 304 personen die zijn geïnterviewd, geven een goed beeld van wat er leeft in het gebied. Omdat het in dit onderzoek niet gaat om opleiding, inkomen en persoonlijke situatie van deze personen mogen deze onderzoeken niet representatief worden genoemd. Een vuistregel zegt dat 300 personen op het inwoneraantal van Amerongen en Wijk bij Duurstede voldoende is om duidelijk te maken dat deze mening breed leeft in het gebied.

Tot welke groep behoort u? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

3. Beschrijving van de werkwijze, achtergronden

Beschrijving van de werkwijze, achtergronden

De bustour in Amerongen en Wijk bij Duurstede is van start gegaan met het verspreiden van een brochure en flyers (huis-aan-huis) plus artikelen in regionale en lokale media en op de website van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. In het gebied was daardoor alom bekend dat het projectteam langs zou komen om de mening van de bewoners te horen. Gedurende de tour is ook via Twitter en de website van HDSR een bijdrage geleverd aan de tour. Onder andere werd een deel van de verhalen al op de website geplaatst.

In Amerongen heeft de bus vier keer gestaan, in Wijk bij Duurstede acht keer, steeds op plekken waar veel mensen komen. Daarnaast zijn mensen geïnterviewd bij de veerpont Amerongen, uitspanning Buitenlust in Amerongen, recreatiegebied Gravenbol en op de dijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede. Op de laatste vier locaties hebben we vooral recreanten (fietsers, motorrijders, wandelaars) gesproken.

Op een tijdpad dat was bevestigd op de bus, konden bewoners zien dat het bewoners-onderzoek helemaal voorin het verkenningsproces zit. Dat is belangrijk omdat het projectteam laat zien dat de stem van inwoners belangrijk is. Een tijdpad is ook om een andere reden belangrijk: bewoners hebben meestal geen idee dat dit soort projecten vele jaren in beslag nemen.

Tijdpad Sterke Lekdijk

Uitvoeren Circa 3 jaar

> 2020

Uitvoeren dijkversterking

Plan uitwerken Circa 2 jaar

Belanghebbenden kunnen in beroep gaan

Besluit over dijkversterkingsplan

Bekendmaking en inspraak ontwerp-dijkversterkingsplan en ontwerp-MER

In gesprek met de eigenaren over de uitwerking van het plan voor dijkversterking

Verkennen Circa 2 jaar

Keuze voorkeursalternatief

Welke oplossing gaan we verder uitwerken?

Start Onderzoek

Verkennen mogelijke oplossingen, samen met de omgeving

Voorjaar 2017

Vaststellen probleem

Waar moet de dijk versterkt worden

2015 • 2016

Grondonderzoek

Sterkte van de dijk beoordelen

De vragen zijn open opgesteld. Nergens is gestuurd op bepaalde uitkomsten. De antwoorden zijn spontaan gegeven en daarmee authentiek.

De interviews werden bij of in de bus gehouden; daarnaast dus ook bij de veerpont Amerongen, uitspanning Buitenlust in Amerongen, recreatiegebied Gravenbol en op de dijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede.

Voor bewoners was het vanzelfsprekend dat ze hun mening mogen geven; dat deden ze zonder daarover vragen stellen of opmerkingen te maken. Een kleine groep was van mening dat het geen enkele zin had, dat beslissers toch hun eigen gang zouden gaan. Deze bewoners werden aangespoord om juist hun mening te geven om dit geluid te laten horen. Daar is in alle gevallen gebruik van gemaakt.

Gevraagd naar kansen die het project kan bieden hebben bewoners geen blad voor de mond genomen. Nadrukkelijk is steeds gesteld dat de mening van bewoners belangrijk is voor een discussie over versterking van de Lekdijk. Wat uiteindelijk gerealiseerd wordt is nu nog niet duidelijk. Ook is niet duidelijk hoeveel kansen 'meegenomen' worden in de verdere ontwikkeling van het plan. Dat besef is er zeker; aan de andere kant is voor de bewoners ook duidelijk dat deze vragen niet zonder reden worden gesteld.

Uit de wijze waarop de vragen werden beantwoord bleek een grote betrokkenheid bij het onderwerp. Nog geen 1 procent van de mensen zegt dat ze geen belangstelling heeft. Ook was er waardering voor het vroegtijdig benaderen van mensen. Alle gesprekken zijn op een openhartige wijze gevoerd, mensen hebben alle ruimte gekregen om hun mening te geven. Bewoners stellen de persoonlijke benadering door het Hoogheemraadschap op prijs.

Om met mensen in contact te komen zijn ook (digitale) communities binnen Amerongen en Wijk bij Duurstede benaderd. Op Facebook en andere sociale media zijn tientallen communities actief in het gebied, zoals bijv. (sport) verenigingen, jongeren, Kasteel Amerongen en de horeca in Wijk bij Duurstede.

Om met mensen in contact te komen zijn ook (digitale) communities binnen Amerongen en Wijk bij Duurstede benaderd.

De meeste groepen zijn besloten; in een aantal gevallen hebben we via een moderator toegang gekregen. Langs deze weg hebben we mensen bereikt die we anders nooit zouden bereiken. Zo werd overigens ook duidelijk waarom mensen nu nog geen belangstelling hebben om hun reactie te geven: de plannen moeten eerst wat concreter worden. Via deze community-benadering hebben we een goed contact gelegd met de stichting Binding, een activiteitenclub voor jongeren in Amerongen. We zijn daar een avond geweest om met 25 jongeren over de plannen en over waterveiligheid te praten. Ze zijn allemaal geïnterviewd. Op de Facebook-pagina van het Revis College in Wijk bij Duurstede reageerden docenten enthousiast op het idee om de leerlingen van de school bij het project te betrekken. De scholieren hebben allemaal informatie ontvangen van het project; ook is de Scholierenraad benaderd om de scholieren bijv. met een project op school actief te betrekken bij het onderwerp. Deze gegevens worden separaat overgedragen aan HDSR. Daarnaast zijn diverse verenigingen benaderd om de flyer en de link met de digitale vragenlijst te verspreiden. Daarmee werden in totaal 650 inwoners van Amerongen en Wijk bij Duurstede bereikt.

4. Resultaten van het onderzoek

Resultaten van het onderzoek

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de onderdelen en thema's uit de interviews uitgewerkt. Het betreft een samenvatting van de feitelijke weergave van de belangrijkste onderdelen; bij enkele thema's is op basis van de discussie met bewoners een verdieping van argumenten en inzichten aangebracht.

4.2 Gebruikers van de dijk

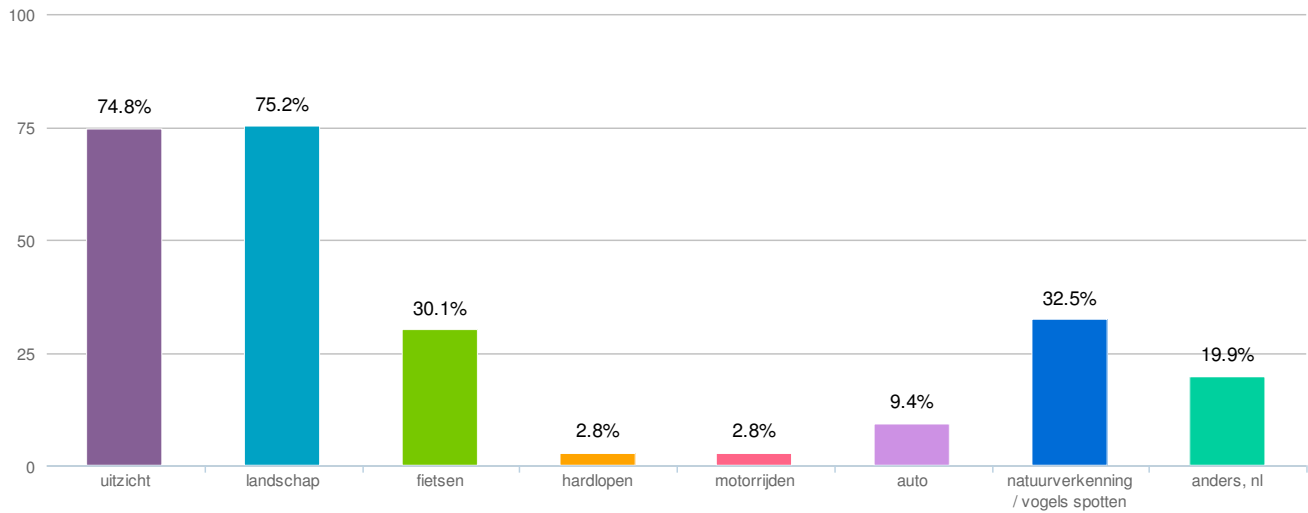
De belangrijkste gebruikers van de dijk zijn fietsers en automobilisten, op ruime afstand gevolgd door wandelaars. Motorrijders maken maar een klein deel uit van deze groep. De gebruikers zijn dagelijks tot regelmatig op de dijk. Een heel beperkt deel gebruikt de dijk om naar het werk te gaan.

4.3 Pluspunten en minpunten

Bij de pluspunten scoren landschap en uitzicht verreweg het hoogst, deels vanwege het mooie decor, deels om actief aan de slag te gaan met natuurverkenning. Ook waterveiligheid en de bescherming van het gebied door de dijken kunnen op een behoorlijke respons rekenen.

Bij de minpunten zijn motoren de grote boosdoener. Hoewel het een kleine groep gebruikers betreft, is de ergernis bijna dubbel zo hoog als van auto's en wielrenners. Landbouwverkeer wordt door 10 procent van de mensen genoemd. Er zijn ook gebruikers die nergens last van hebben (14 procent)

Wat zijn volgens u de pluspunten van de dijk? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
uitzicht	74.8%	214	Total Responses 286
landschap	75.2%	215	
fietsen	30.1%	86	
hardlopen	2.8%	8	
motorrijden	2.8%	8	
auto	9.4%	27	
natuurverkenning / vogels spotten	32.5%	93	
anders, nl	19.9%	57	
Total		286	

Responses "anders, nl"	Count
Left Blank	248
Hij beschermt ons	1
Hij beschermt ons tegen het water	1
Veiligheid	1
Zwemmen	1
bescherming	1
bescherming	2
bescherming tegen het water	2
bochten	1
bootjes / sluis	1

Responses "anders, nl"	Count
dat we beschermd zijn	1
dijkbegroeiing	1
droge voeten	1
fotograferen	1
goed onderhoud aan de Amerongse kant	1
heel Nederlands	1
historisch	1
hoort bij rivier	1
houd water tegen	1
mensen die vissen	1
mooi wonen, is noodzakelijk	1
mooie omgeving	1
mooie uiterwaarden	2
natuur	4
pont	2
ruimte	2
rust en stilte	1
rustig rijden	1
veilig en droge voeten	1
veiligheid	6
veiligheid	4
veiligheid van het water	1
verbinding met WBD	1
vrijheid die je ervaart	1
wandelen	4
water	1
waterkering	1
waterkeuring	1

Over het verkeer (minpunt) en de natuur/omgeving (pluspunt) zijn veel opmerkingen gemaakt.

4.4 Verdieping plus- en minpunten

Over het verkeer (minpunt) en de natuur/omgeving (pluspunt) zijn veel opmerkingen gemaakt. Aan de hand van deze opmerkingen worden beide punten verder uitgewerkt en verdiept.

4.4.1 Verkeer

Op de dijk strijden twee zaken om voorrang. Aan de ene kant het genieten, aan de andere kant de verkeersdeelnemers: mensen die zich al dan niet met een fiets, motor of auto verplaatsen. De breedte en inrichting van de weg lijkt hier de grote boosdoener. Dit gegeven is voor veel mensen een reden om oplossingen te noemen. Genoemd zijn: snelheidsbeperkende maatregelen, zoals obstakels of een andere weginrichting, handhaving van snelheidslimieten en - het meest genoemd - een splitsing van snel- en langzaam verkeer. Veel mensen zien een wandel/fietspad voor zich, aan de teen van de dijk, aan de rivierzijde.

Vanaf dat pad zouden de uiterwaarden toegankelijker zijn en zouden mensen gemakkelijker bij de rivier kunnen komen. Bij de vraag over dromen die mensen hebben voor het gebied, wordt een oplossing voor de verkeersproblematiek het meest genoemd. Datzelfde beeld komt naar voren bij de vraag: Waar moet het Hoogheemraadschap rekening mee houden als de dijk wordt versterkt?

4.4.2 Landschap

De dijk is één met het landschap. Onlosmakelijk verbonden zoals C&A en (vroeger) V&D. Die kracht zien mensen, dat is de reden dat er voor hen eigenlijk niets aan de dijk hoeft te veranderen. Ze willen het uitzicht behouden, ook al geeft een deel aan dat natuur best versterkt mag worden. Ook zijn er mensen die een goede verhouding zoeken tussen de agrarische belangen en de natuur, zodat de natuur niet de overhand krijgt. Een deel van de mensen geeft aan dat ze liever geen hekwerken ziet in het landschap. Ook zijn er mensen die vinden dat de wilgen niet meer weggehaald worden, omdat ze naar hun mening bij het landschap passen.

Aandacht wordt verder gevraagd voor cultuurhistorie: dijkhuizen worden met name genoemd. Iemand zegt: Breng enkele dijkhuizen in oude staat terug, er is veel verdwenen.

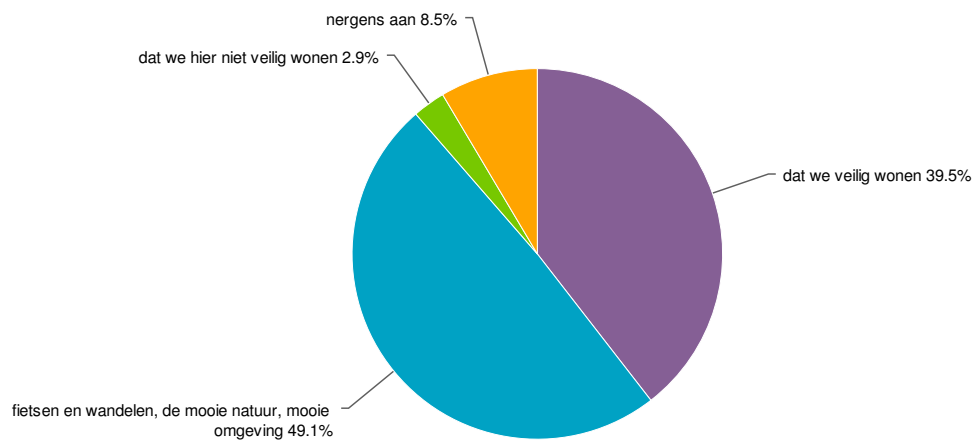
Ook wordt een verband gelegd met toerisme: gepleit wordt voor voetpaden langs de weg op de dijk en langs de Rijnsteeg in Amerongen. Andere suggesties zijn: infoborden, paden door de uiterwaarden, rustpunten aan de rivier, uitzichtplekken en een rondje wandelen naar het Eiland van Maurik via de twee pontverbindingen bij Amerongen en Wijk bij Duurstede.

4.5 Hoogwater van 1995

Het hoge water in 1995 en de evacuatie van het gebied aan de overkant van de rivier hebben een behoorlijke impact gehad in Amerongen en Wijk bij Duurstede. Veel mensen vertellen verhalen over familie uit de Betuwe die werd opgevangen of werd geholpen bij de evacuatie. Meerdere mensen blijken na 1995 uit de Betuwe verhuisd naar Amerongen omdat ze dit nooit meer willen meemaken. Amerongen ligt hoger en is dus veiliger, veel mensen hebben dat besef. Bij vragen over hoogwater werden daar vaak opmerkingen over gemaakt.

Waar denkt u het eerst aan bij de dijk?

Value	Percent	Count	Statistics
dat we veilig wonen	39.5%	111	Total Responses 281
fietsen en wandelen, de mooie natuur, mooie omgeving	49.1%	138	
dat we hier niet veilig wonen	2.9%	8	
nergens aan	8.5%	24	
Total		281	

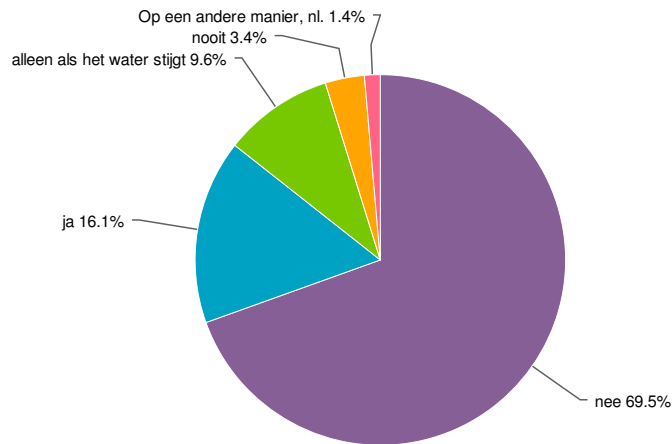
4.6 Het besef van hoogwater en waterveiligheid

Diverse vragen zijn gesteld over het waterveiligheidsbesef. Op de vraag *Waar denkt u het eerste aan bij de dijk?* antwoordt 35 procent van de mensen dat ze veilig wonen achter de dijk. Natuur scoort veel hoger bij deze vraag. Op de vraag *Maakt u zich wel eens zorgen over de veiligheid?* zegt 65 procent nee. Dat zijn op zich percentages om tevreden mee te zijn, er is in jaren geen echt hoogwater geweest en dan zakt dat besef langzaam weg. Ook is er aan de noordzijde van de Lek geen evacuatie geweest in 1995.

Maar er zit ook een andere kant aan deze uitkomsten. Ze geven ook een beeld van het besef over hoogwaterveiligheid. Mensen voelen zich over het algemeen veilig en denken dat bedreiging door hoogwater wel zal meevallen. Deze houding kan gevolgen hebben voor het draagvlak van het project. Als mensen zich namelijk bewust zijn van de noodzaak van de dijkversterking dan zal het draagvlak ook toenemen. Nu zegt 56 procent dat de dijkversterking nodig is. Dat kan dus groeien.

Die groei zit vooral bij de 36 procent van de mensen die van mening is dat ze over onvoldoende informatie beschikken. Dat heeft enerzijds te maken met een gebrek aan kennis, anderzijds met de kritische houding van veel mensen*).

Maakt u zich wel eens zorgen over de veiligheid door de Lek?

Value	Percent	Count	Statistics
nee	69.5%	203	Total Responses 292
ja	16.1%	47	
alleen als het water stijgt	9.6%	28	
nooit	3.4%	10	
Op een andere manier, nl.	1.4%	4	
Total		292	

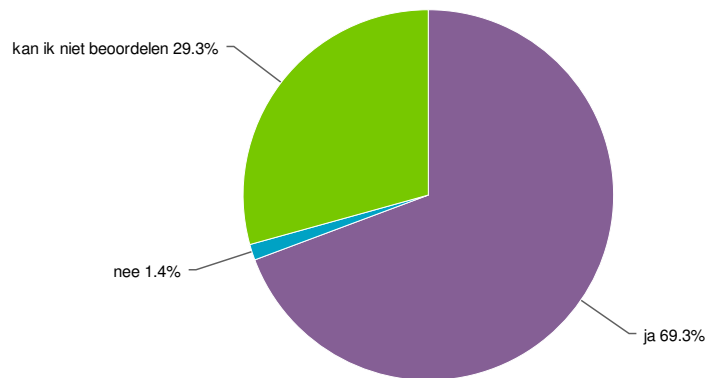
Responses "Op een andere manier, nl."	Count
Left Blank	301
1995	1
door de klimaatverandering (Amerongen aan zee)	1
het is Nederrijn!	1

*) bij onderzoeken voor andere waterschappen worden nog wel eens wenselijke antwoorden gegeven. In Amerongen en Wijk bij Duurstede is het kritisch vermogen goed ontwikkeld, bleek uit bijna alle gesprekken; bewoners zijn niet bang om te zeggen dat ze iets niet weten. Als deze groep wordt gevoed met goede informatie over het project dan kan het draagvlak aanmerkelijk toenemen.

4.7 Het Hoogheemraadschap

Om de positie van het Hoogheemraadschap te kunnen bepalen is de vraag gesteld of waterveiligheid in goede handen is bij het Hoogheemraadschap. Bij deze vraag tekent zich eenzelfde situatie af als bij 4.6. Nu zegt 69,5 procent dat De Stichtse Rijnlanden berekend is op haar taak, een professionele organisatie is en heel goed in staat is om deze klus te klaren. De overige 30,5 procent zegt dat ze dat niet weet. Dat heeft vooral te maken met de onbekendheid van het Hoogheemraadschap en dit project. Bewoners die hebben meegewerkt hebben geen wenselijk maar wel een eerlijk antwoord gegeven: ze kunnen het niet beoordelen omdat ze niet genoeg informatie hebben.

Stelling: Waterveiligheid is in goede handen bij het waterschap.

Value	Percent	Count	Statistics
ja	69.3%	201	Total Responses 290
nee	1.4%	4	
kan ik niet beoordelen	29.3%	85	
Total		290	

5. Vergelijking: Betuwe versus Sterke Lekdijk

Welke lessen zijn geleerd:

Vergelijking:

hoogwaterprojecten Betuwe \Leftrightarrow project Sterke Lekdijk.

Op verzoek van de dijkgraaf, de heer P. Poelmann, is een relatie gelegd tussen het project Sterke Lekdijk en vergelijkbare projecten van 'buurman' Waterschap Rivierenland voor de Waal. Lessen die daar zijn geleerd kunnen immers van belang zijn voor het Lek-project.

Bij Rivierenland was KeppelMedia betrokken bij de belevingswaardenonderzoeken voor de dijkversterking Tiel-Waardenburg en de Hoogwatergeul bij Varik-Heesselt (waarin het waterschap samenwerkt met de provincie Gelderland en het ministerie van I&M) Voor beide projecten zijn de afgelopen twee jaar in totaal 1200 mensen geïnterviewd.

A. Meekoppelkansen

In de twee bustours in de Betuwe zijn ongeveer honderd meekoppelkansen opgehaald. Dat is heel veel. Dat komt omdat de onderzoeksopzet breder was dan voor de Sterke Lekdijk. Naast dijkversterking en rivierverruiming (de geul) ging het ook over de leefbaarheid in de dorpen Varik en Heesselt die is gekoppeld aan de discussie over wel/geen Hoogwatergeul. Deze kansen hebben een grote rol gespeeld bij de verdere uitwerking van de plannen. In het plan dat binnenkort wordt aangeboden aan de MER-commissie zijn alle door bewoners ingebrachte meekoppelkansen - de meeste als kansrijk - meegenomen. Voor het participatieproces is dat van groot belang.

Binnenkort gaat KeppelMedia opnieuw het gebied in om de resultaten te delen met de bevolking en hun mening te vragen over de zes oplossingsvarianten voor dijk en geul; voor de bewoners is dat belangrijk omdat ze kunnen zien wat er is gebeurd met hun opmerkingen.

Stel dat er wel meekoppelkansen waren geschrapt, dan waren er ook goede redenen om dat uit leggen. Wie in gesprek gaat met de bevolking moet goed luisteren, kansen noteren en een afweging maken wat wel/niet kan. Dat is een serieuze manier van communiceren, dat geeft vertrouwen. Mensen snappen ook wel dat niet alles kan wat ze willen, zolang ze maar een beeld hebben van de argumenten (transparantie).

B. Draagvlak en besef

De belangrijkste conclusie van de onderzoeken langs de Waal is dat mensen nooit meer willen evacueren. Dat leeft zo sterk dat deze tekst in beton gegoten kan worden: nooit meer evacueren. Daardoor is het draagvlak voor de dijkplannen bijzonder hoog. Van de bewoners vindt 94 procent waterveiligheid zo belangrijk dat ze instemmen met maatregelen die worden genomen. De uitvoering verschilt dan wel: een dijkversterking kan rekenen op bijna 100 procent steun van de bevolking. De Hoogwatergeul kan in Varik-Heesselt altijd nog op 50 procent rekenen. Daarmee werd een actiegroep tegen de geul de wind uit de zeilen genomen. De actiegroep van vooral mensen die na '95 in het gebied zijn komen wonen, zei steeds te spreken namens de hele bevolking, maar dat bleek na deze bustours dus niet te kloppen.

C. Emotie

Het belangrijkste verschil tussen het project Sterke Lekdijk en de projecten langs de Waal is de evacuatie van 1995. De emotie die destijds is losgemaakt heeft het veiligheidsbesef voor deze generatie permanent in de hoogste stand gezet. Vragen over de evacuatie kunnen vergeleken worden met de vraag: waar was u toen president Kennedy werd vermoord? Mensen weten data, tijdstippen, het weer op die dagen, wat ze hebben gegeten, wat ze van dag tot dag deden, wanneer ze terugkeerden. Hoewel de evacuatie maar een week duurde, was de impact enorm.

Een vroedvrouw vertelde het verhaal van zeven vrouwen die in de evacuatie-week zouden moeten bevallen. De zeven vrouwen waren geëvacueerd en zaten op kale kamertjes, in verbouwde kippenhokken, recreatiewoningen en voelden zich zo losgerukt uit hun vertrouwde omgeving dat de bevalling niet op gang kwam. Het adrenalinegehalte was te hoog.

Ook was er een gevoel van onveiligheid: de dijken hadden het gehouden en de mensen troffen hun woningen ongeschonden aan, maar er leefde toch een gevoel van onveiligheid. Zo'n gevoel dat mensen krijgen als er is ingebroken in hun woning. Dat voelt onveilig. Er is in de weken en maanden daarna erg veel verf verkocht bij de DHZ-zaken, mensen kochten nieuw tapijt en keukens werden vervangen.

D. Sentiment

Naast emotie zorgde de evacuatie ook voor sentiment. De dijkverhoging lag gevoelig bij een klein deel van de bevolking omdat werd gevreesd voor het verdwijnen van het karakteristieke landschap. Ria Beckers, destijds fractieleider van GroenLinks in de Tweede Kamer, was het bekendste gezicht van deze groep; ze werd de Kop van Jut. Deze mensen waren niet tegen een dijkversterking, maar wilden wel een discussie over de vormgeving van de dijk. Die nuance ging verloren in de polemiek. Sentiment is opnieuw aan de orde, nu richting nieuwkomers, die '95 niet hebben meegemaakt en het belang van een dijkversterking in twijfel trekken.

E. Participatiebeleid

Rivierenland heeft na de laatste waterschapsverkiezingen ingezet op een breed participatiebeleid. Bij meerdere projecten zijn diverse methodes gehanteerd om bewoners actief te betrekken bij de besluitvorming en uitvoering. Voor de medewerkers is onlangs een traject van start gegaan om het belang van participatie uit te leggen en participatie meer ruimte te geven in de organisatie. De projecten langs de Waal hebben het bestuur ervan overtuigd dat het ingezette beleid succesvol is. Heemraad Goos den Hartog vatte het zo samen: “Participatie begint met goed te luisteren naar de mensen. Dat hebben we gedaan en we hebben dingen gehoord die we niet in de rapporten van de gebruikelijke bureau’s lezen. Deze methode om in gesprek te gaan met mensen heeft zijn waarde bewezen.”

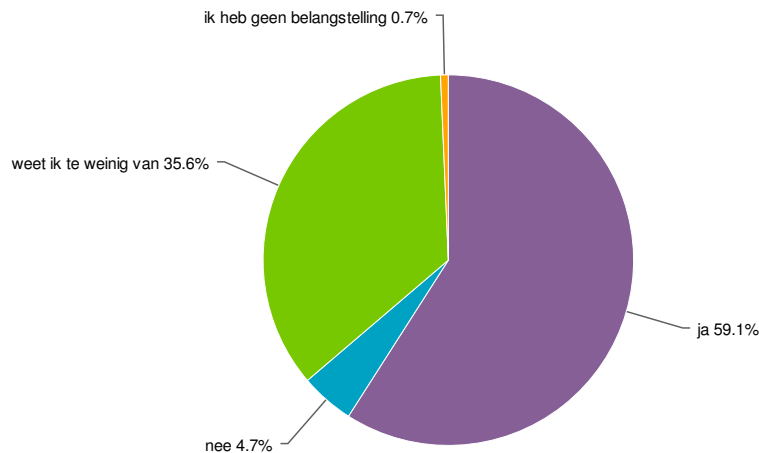
6. Kansen en bedreigingen

Kansen en bedreigingen

6.1 Inleiding.

De plannen kunnen nu al rekenen op een behoorlijk draagvlak; in het begin van het project is dat al een mooie score en een belangrijk gegeven voor het projectteam. Er is slechts handjevol mensen dat tegen is, vooral vanwege de normen die de basis zijn van deze dijkversterking. Deze mensen zeggen: "We mogen over alles praten maar niet over de nieuwe normen. Want daar twijfel ik aan." Een bedreiging is dat niet omdat het om een beperkt aantal mensen gaat. Het is wel aan te bevelen om deze normen goed uit te leggen. Ze geven namelijk een goed inzicht in de achtergronden.

Stelling: het is nodig dat de dijk wordt versterkt.

Value	Percent	Count	Statistics
ja	59.1%	176	Total Responses 298
nee	4.7%	14	
weet ik te weinig van	35.6%	106	
ik heb geen belangstelling	0.7%	2	
Total			298

In dit hoofdstuk worden de onderwerpen behandeld die wel een bedreiging kunnen vormen danwel een kans bieden voor het projectteam. Meestal schuilt in een bedreiging ook een kans.

6.2 Communicatie

Wie goed luistert naar de bewoners, zal ook moeten uitleggen wat er met deze informatie gebeurt. Elk participatietraject kent terugkoppelmomenten, de fase waarin mensen horen wat er is opgehaald en wat daarmee is / wordt gedaan. Dat is belangrijk om mensen te betrekken bij een project. Bewoners hebben nu een goed gevoel omdat ze serieus zijn benaderd door het Hoogheemraadschap dat oprecht heeft gevraagd naar hun mening. Dat is het begin van een relatie met bewoners, daardoor ontstaat een podium voor communicatie met deze bewoners. Dan bereikt communicatie het niveau waarop ook uitgelegd kan worden dat bepaalde wensen niet uitgevoerd kunnen worden. Het opzetten van een transparant proces vraagt enige tijd.

6.3 Ideeën en suggesties zijn kansen

De ideeën en suggesties van de bewoners zijn kansen. Betrek ze bij de afwegingen die in het hele proces gemaakt moeten worden. Dat doet recht aan de bijdragen van de bewoners. Het zou goed zijn als over enkele jaren kan worden gezegd: we hebben rekening gehouden met uw opmerkingen en ze zitten nu in de plannen waarmee we aan de slag gaan. En als kansen zijn geschrapt is daar altijd een reden voor en die kan worden uitgelegd.

6.4 Participatie

Iets minder dan de helft van de geïnterviewde bewoners hoorde bij de bus voor het eerst over de plannen voor de Lekdijk. De andere helft heeft er al wel van gehoord: in de beginfase van het project is dat een mooie score. De bekendheid zal toenemen als het project vordert. Het is aan te bevelen om bij communicatie nadrukkelijk het hoogwaterbesef en de rol van het Hoogheemraadschap te betrekken. Met de gebruikelijke middelen die het Hoogheemraadschap inzet, is daar al wat aan te doen, tegelijkertijd zou gekeken moeten worden naar slimme manieren om de bevolking te betrekken bij het project.

De beste optie lijkt een digitale benadering via sociale media. In dit project is daar op bescheiden schaal al mee gewerkt. Met name via Facebook zijn grote groepen mensen te bereiken. Dit zijn weliswaar gesloten gebruikersgroepen maar via moderators of bestuursleden van een organisatie (bijv. een voetbalclub) lukt het vaak wel om “binnen” te komen. In Amerongen en Wijk bij Duurstede heeft 70 procent van de bevolking een Facebook-account, waarvan 40 procent regelmatig tot vaak actief is op Facebook. Een digitale benadering levert waardevolle contacten op in het gebied; het zijn brievenbussen voor de boodschap van HDSR. En het kan de start zijn van ontmoetingen met deze mensen, bijv op informatie-avonden of ontwerpessies.

6.5 Besef

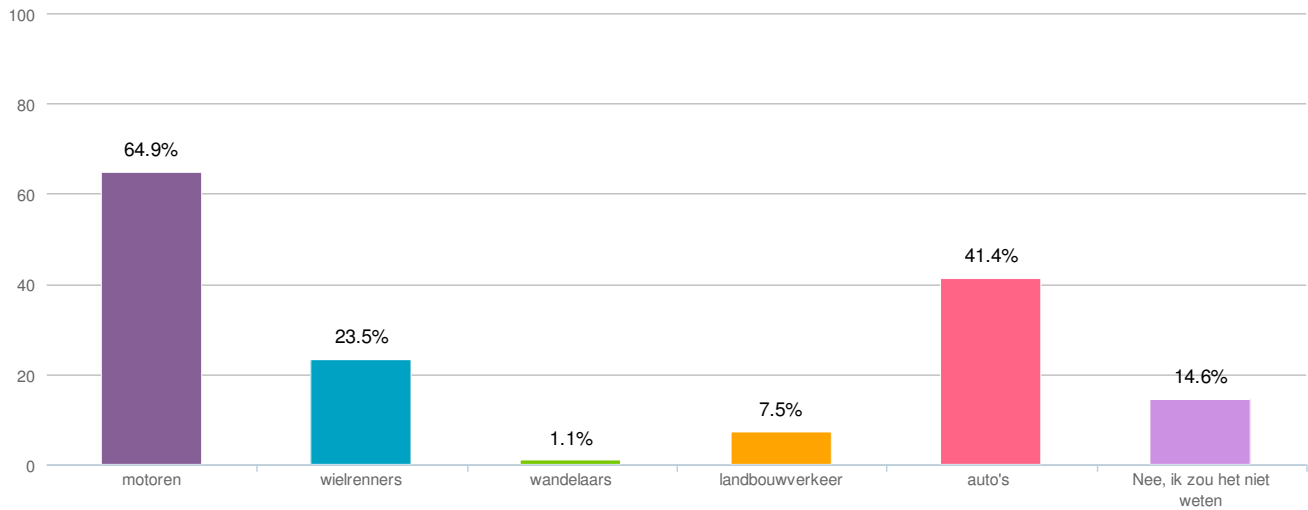
Op drie punten hebben de interviews duidelijk gemaakt dat er winst te behalen valt. Dat betreft A) het besef dat klimaatveranderingen serieus zijn en maatregelen vragen, B) de bekendheid van het project en C) de bekendheid van het Hoogheemraadschap. Er is een behoorlijke basis voor alle drie onderwerpen, maar er zijn ook redenen om deze basis te verbreden.

Waarom is dat nodig?

Ten eerste het draagvlak voor het project. Bewoners willen graag duidelijkheid over het waarom van dit project. Als een vergelijking wordt gemaakt met “Den Haag” dan blijkt dat veel mensen afhaken bij de politiek omdat ze vinden dat ‘Den Haag’ niet luistert. Ook is er geen duidelijk zicht op het waarom van beslissingen. Voor dit project zijn deze aspecten wel heel goed uit te leggen, daar liggen zeker kansen. Mensen snappen op zich wel dat dijken versterkt moeten worden, maar blijf in gewone taal uitleggen waarom dat nodig is.

Ten tweede speelt - op een abstracter niveau - het democratiseringsproces waarin de waterschappen zich bevinden. De opkomstcijfers bij de verkiezingen zijn aan de lage kant. Daar zit ruimte om te groeien. Informatie en transparantie zijn belangrijke prikkels voor dit proces.

Wat zijn de minpunten van de dijk, volgens u? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
auto's	0.0%	0	Total Responses 268
motoren	64.9%	174	
wielrenners	23.5%	63	
wandelaars	1.1%	3	
landbouwverkeer	7.5%	20	
auto's	41.4%	111	
Nee, ik zou het niet weten	14.6%	39	
Total		268	

6.6 Overlast

Nu al hebben bewoners opmerkingen gemaakt over de werkzaamheden die overlast kunnen veroorzaken. Aangedrongen wordt op zo min mogelijk overlast en een adequate bewegwijzering voor omleidingsroutes. Ook zijn suggesties gedaan voor veilige opritten naar woningen en boerderijen in het gebied.

6.7 Verkeer en landschap

Bewoners hebben veel suggesties gedaan voor verbetering van de verkeersveiligheid. Daar liggen kansen omdat er een duidelijk beeld is van wat bewoners het liefst zouden zien. Datzelfde geldt voor het landschap en het uitzicht in het gebied. Zo weinig mogelijk veranderen, is de uitkomst van de gesprekken, maar men ziet ook kansen voor versterking. Cultuur-historisch liggen er ook kansen, zeggen bewoners. Er is naar hun mening al veel verdwenen. Suggesties worden gedaan om dijkhuizen in oude staat te herstellen. Een verband wordt verder gelegd met toerisme. Zorg voor goede informatie(borden), contact met de rivier, wandel- en struinroutes en toegankelijkheid van de uiterwaarden.

7. Bijlagen

Bijlagen

A. Alles-in-één-oogopslag-graphic

B. Verhalen van de dijk

De interviews hebben een mooie serie verhalen opgeleverd. Allemaal persoonlijke verhalen, soms met een kleine geschiedenis, soms diepgaand, maar altijd op een mooie manier aansluitend bij het onderwerp. In één geval legt een verhaal een bijzondere relatie tussen de klimaatveranderingen op mondiaal niveau en het project. Jeroen van Zal, zeezeiler en organisator van zeiltochten bij Spitsbergen, verbindt smeltende ijskappen daar met de dijken hier. Zijn pleidooi: begin direct met een versterking van de dijken. Het is een idee om Jeroen van Zal - woonachtig in Amerongen - uit te nodigen om dit verhaal uit te dragen.

C. Data-gegevens

Sterke Lekdijk

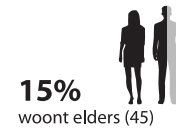
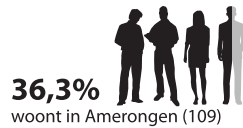
In gesprek met bewoners over de versterking van de Lekdijk. Wat is hun verhaal?

De Lekdijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede wordt de komende jaren versterkt. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden wil bewoners zoveel mogelijk betrekken bij het ontwerpproces. Om met bewoners in gesprek te gaan is een bus ingezet; in de bus werd informatie gegeven over het project en konden mensen terecht om hun mening te geven of een idee te bepreken. In vele verhalen hebben bewoners hun bijzondere band met de dijk en de rivier beschreven.

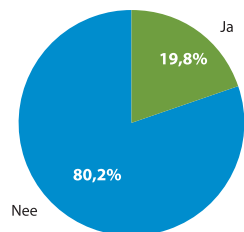

Interviews:

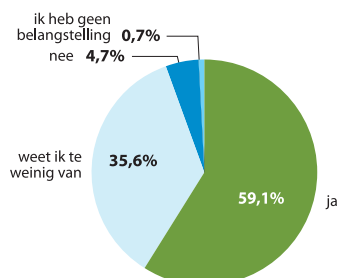
voor het onderzoek zijn 304 mensen geïnterviewd

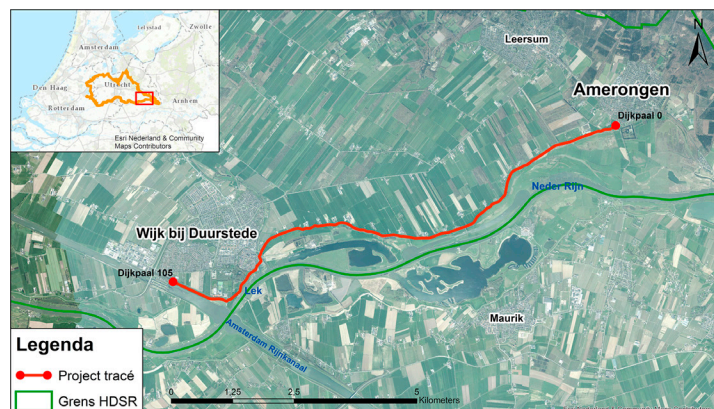
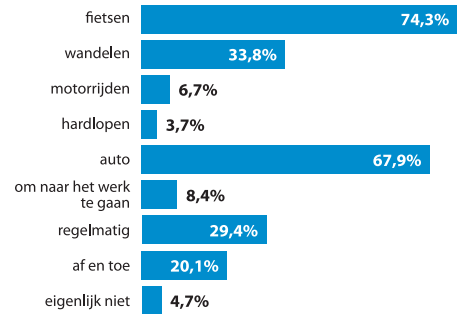
Woont u binnen 100 m van de dijk?

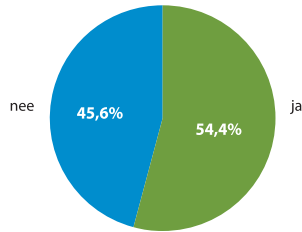
Is dijkversterking nodig?:

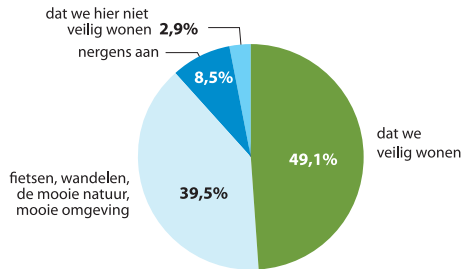
Op welke wijze maakt u gebruik van de dijk? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Ik heb gehoord van de dijkversterking tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede

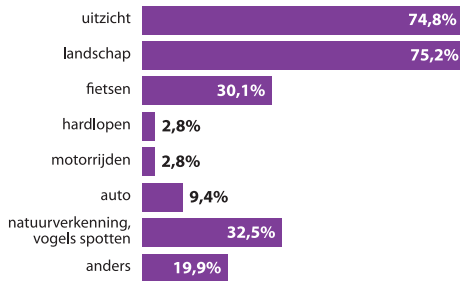

Waar denkt u het eerst aan bij de dijk

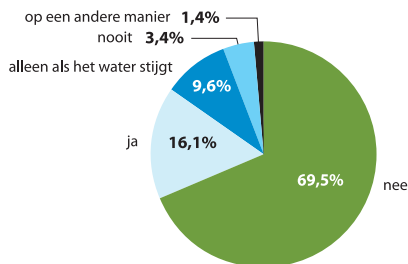

Wat zijn volgens u de pluspunten van de dijk?

(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Maakt u zich wel eens zorgen over de veiligheid?

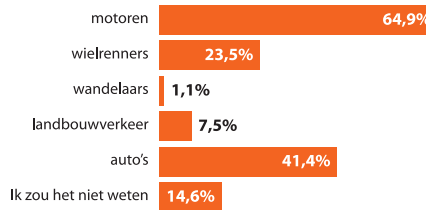
Infographic: Lauman & Friso, Nijmegen

Jeroen van Zal ziet op Spitsbergen het klimaat veranderen

Versterking van dijken is voor Jeroen van Zal uit Amerongen een logische zaak. Zeker als daarbij het onderwerp 'klimaatverandering' ter sprake komt. Want hij merkt dat jaarlijks aan den lijve als organisator van zeiltochten rond Spitsbergen. "Ik vaar daar tien jaar met telkens zo'n twintig mensen aan boord in het voorjaar en de zomer. Er is in die tijd enorm veel veranderd en het gaat steeds sneller. Voeren we tien jaar geleden nog rondom ijs, nu is dat steeds meer water geworden. De laatste drie jaar verdween er 1,8 kilometer per jaar. Dat betekent dus dat ruim 5 kilometer ijs gewoon weg is. Dat geeft te denken." Hij krijgt met deze opmerking overigens steun van wetenschappers, die al jaren melden dat de opwarming van de aarde zich nergens zo sterk manifesteert als op de Noordpool. "Dus ik zou maar snel die dijken gaan verhogen", zegt Van Zal, die volgend jaar weer naar Spitsbergen vertrekt. "Met weer minder ijs, dat is wel zeker."

Wat zijn volgens u de minpunten van de dijk?

(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Belangrijkste uitkomsten

- De dijk en het landschap zijn parels voor het gebied, handhaving is van belang voor bewoners, er is ruimte voor versterking.
- Splitsing van verkeersstromen (snel en langzaam verkeer) op de dijk is de belangrijkste aanbeveling.
- Bewoners zijn in de beginfase al behoorlijk op de hoogte van de plannen.
- Er is behoefte aan meer informatie over het project, klimaatveranderingen in het algemeen en het Hoogheemraadschap. Dat zal het besef van hoogwaterveiligheid positief beïnvloeden. Dat geldt ook voor het draagvlak.
- Bewoners zijn betrokken bij het gebied en het onderwerp. Er is interesse voor wat er gebeurt.
- Een deel van de bewoners wordt met het inzetten van een bus bereikt; een ander deel dient langs andere wegen te worden bereikt, bijv. In hun communities van verenigingen en dorpsverbanden.
- het gesprek met de bewoners is begonnen. Zorg voor terugkoppeling van de resultaten naar de bevolking. Breng verder voor de komende jaren de communicatie-momenten in beeld en zoek voor periodes dat het project voor de buitenwacht niet zichtbaar is, naar formats om toch te communiceren met de bewoners.

Dit is een project van:

Eef Bouman “Met de roeiboot naar het toilet”

Een bekende wees Eef Bouman (73) op de bustoer van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Ze trok daarop meteen een schilderij van haar huiskamerwand en nam het mee naar de bus bij de Jumbo in Amerongen. Daar ontdekte ze iets bijzonders: “Hé, op de bus van jullie staat een foto van de dijkwoning die het onderwerp is van mijn schilderij!”

Ze kreeg het kunstwerk van haar ouders, vele jaren geleden. “Mijn vader is opgegroeid in die dijkwoning, dus voor mij heeft het een bijzondere betekenis. Hij vertelde vroeger veel over het huis; over het vee dat erbij liep en over het hoogwater. Als de waterstand steeg, liep het huis vol en moesten hij en het gezin met een roeiboot naar het toilet.”

Boumans vader, grondlegger van de Rabobank in Amerongen en omgeving, trok in 1941 naar de Kersweg toen hij trouwde. “In 1944 ben ik geboren, dus ik heb zelf nooit in de dijkwoning gewoond”, zegt ze. “Op zijn nieuwe woonplek aan de Kersweg had vader nog steeds zicht op de Lekdijk. Dat vond hij zeker belangrijk; hij had vaak de mooiste verhalen over zijn jeugd.”

Uit welk jaar het schilderij stamt is Bouman onbekend. “Ook weet ik niet wie het heeft gemaakt. Het schilderij zou al bij mijn grootouders – die ik nooit zelf heb gekend – aan de muur hebben gehangen”, zegt ze. “Mijn twee broers hadden het ook graag willen hebben, maar zij wonen niet meer in Amerongen. We vonden het wel belangrijk dat het schilderij in Amerongen zou blijven.”

Ali de Keizer Liefde voor de dijk

Haar man Anton de Keizer was wethouder van de toenmalige gemeente Amerongen tijdens hoogwater 1995. Die periode heeft diepe indruk gemaakt op zijn vrouw Ali de Keizer (77): “Aan onze kant was het vooral bij Amerongen heel kritiek. Er moesten heel wat zandzakken aan te pas komen. Maar ik herinner me ook heel goed de samenwerking tussen de gemeenten, men was eensgezind. Ik vertel het ook als eerbetoon aan mijn man, die anderhalf jaar geleden is overleden.” Sinds 1995 is ook de liefde voor de dijk aangewakkerd. “De dijk is zo belangrijk, een levensader. Ook een plek waar je in de oorlog eieren haalde. Die ons beschermt tegen hoogwater. En het mooiste is misschien wel dat er altijd weer nieuwe generaties zijn, die de schouders er weer onder willen zetten. We mogen niet weggijken.”

Charles Füss “Achtien konijnen gered met onze kano”

Charles Füss is een verwoed kanovaarder. Sinds veertig jaar vaart hij regelmatig met zijn kano op de rivieren en is bestuurslid van de Toeristische Kanobond Nederland. Füss houdt van bijzondere kanotochten. Als de kans zich voordoet voor een memorabele tocht, pakt hij meteen zijn kano om weer een ervaring rijker te worden.

Zo'n kans deed zich een jaar of vijftien geleden voor toen de uiterwaarden tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede onder water stonden. Een vriend van hem belde hem op Tweede Kerstdag op of hij zin had in een vaartocht door de uiterwaarden.

“Het was een schitterende dag. Het was mooi weer, een beetje zon en windstil. Het was doodstil in de uiterwaarden. Er stond bijna geen stroming in de uiterwaarden, terwijl er een ontzettend sterke stroming stond in de rivier. We peddelden richting Gravebol toen, Hans, mijn kanovriend, een beweging zag in een struik die boven het water uitstak. Dichterbij bleken het konijntjes te zijn, die zich in doodsnood vastklampten aan de takken. Er omheen zwommen ook konijntjes die trachtten te ontsnappen aan de verdrinkingsdood. Eén konijntje klemde zich wanhopig met zijn pootjes vast aan de kano van Hans. Dat heeft hij nog lang moeten horen. Hans is namelijk vegetariër. Wij lachten dat het konijntje dat kon zien en daarom naar hem zwom. We hebben er ongeveer achttien gevangen, met drie kano's. Die hebben we later uitgezet op de dijk. Eentje rende in paniek de dijk op en werd meteen overreden door een auto. Dat was sneu. Ik heb hier later nog een verslagje over geschreven in ons bondsblad. In plaats van een kerstmaaltijd met konijnen, hebben wij er een aantal gered.”

Lodewijk Bergsma “Ik zwerf graag in de natuur”

Lodewijk Bergsma uit Wijk bij Duurstede is veel op en rond de dijk te vinden.

“Ik zwerf daar graag, want het is er mooi. Ik geniet van de natuur, het groen, de vogels, al ben ik geen vogelaar. Het is een prettige omgeving. Ook vanaf het water; ik ben regelmatig met mijn bootje op de rivier.”

Johan Groothuis

“De dijk is stevig genoeg”

Oud-agrariër Johan Groothuis uit Amerongen heeft veel vertrouwen in de dijk. “In 1995 kregen we twee gezinnen uit Nederhemert op de boerderij. Die werden geëvacueerd in verband met het hoge water. Ze kwamen ‘s avonds om elf uur aan en waren geschrokken van het vele water. Die hadden in Nederhemert, ver van het water af, maar weinig meekregen van de ernst. Zitten we hier wel veilig, vroeg die vrouw meteen. Ik zei: dit is de laatste dijk voor het westen. Die is wel stevig genoeg. En dat is nog steeds zo.”

Paul Heerink

“Ineens had ik twee keer zoveel kinderen in de klas”

Hoewel de evacuatie in 1995 alweer ruim twintig jaar geleden plaatshad, herinnert Paul Heering de periode nog als de dag van gisteren. Hij was destijds onderwijzer op de basisschool in Amerongen. “Ineens zag ik mijn klas verdubbeld worden en had ik zo'n 35 kinderen voor me”, zegt hij bij zijn bezoek aan de camper.

“Het was voor de kinderen beangstigend, het hoogwater kwam voor hen dichtbij. Tegelijkertijd was het een gezellige tijd. M'n taak als onderwijzer was iets anders. Natuurlijk probeerde ik een stukje onderwijs gewoon door te laten gaan, maar ik moest kinderen ook geruststellen. Je moest die gezichtjes eens zien!”

Jan Hoogerhuis

“Elke stuw had vroeger een schuilkelder”

Zijn eerste klus was een tekening van de duiker in de stuw van Amerongen ('daar moeten ze wel voorzichtig mee zijn als ze de dijk gaan versterken'). Jan Hoogerhuis (76) uit Wijk bij Duurstede was jarenlang tekenaar-constructeur bij de Bouwdienst Rijkswaterstaat. Zo was hij nog betrokken bij het laatste deel van het Deltaplan (Haringvliet, Volkerak) en was hij de architect van de stuw bij Driel. “Ik voel me altijd betrokken met alles wat met de rivier te maken heeft. Je kijkt ook anders naar de dingen.”

Hoogerhuis was werkzaam in de periode van de Koude Oorlog, in de jaren '70 en '80. “Alle grote bouwwerken hadden schuilkelders. Ook bij de stuw in Amerongen. In die kelder konden twaalf personen. Heel veel mensen weten

dat niet. Op een gegeven moment kwamen ze daar een gat in de grond tegen en bijna niemand wist wat het was. Laatst vroeg iemand wat de afkorting BWO betekende. Bescherming Waterwerken in Oorlogstijd. Een stukje vergeten geschiedenis.”

Aart Kroeze

Onderzoekt verkeersstromen en pleit voor een autoluwe dijk

Aart Kroeze (75) uit Amerongen wil een plan voor een versterkte Lekdijk meteen koppelen aan een verkeersplan. Kroeze, in zijn arbeidzame leven ambtenaar Dienst Wegen en Verkeer van de provincie Utrecht, is ook na zijn pensionering altijd in de ban gebleven van verkeersstromen om de dijk te ontzien. “De dijk is niet alleen een waterkering, ook een verkeersweg. Ik zou voorstellen: ‘maak er een autoluwe dijk van, met uitzondering uiteraard van het bestemmingsverkeer’. Op die manier kun je het sluipverkeer weren. En denk ook eens aan een apart fietspad.” Kroeze heeft in 2011 een rapport gemaakt met daarin – zoals hij zelf zegt – een nieuwe achterlandverbinding. “Het kasteel trekt ook veel verkeer aan, dat geldt ook voor de veerponten. En alles gaat over de dijk. Kijk, bij een crisis neemt het verkeer af, maar in deze tijd neemt het alleen maar toe. Er komt steeds meer verkeer, dus we moeten alternatieve routes onderzoeken. Ik hoopte de gemeente te overtuigen, maar het is me nog niet gelukt.”

Jan Lekkerkerker

“Nooit opgeroepen voor het dijkleger”

“Ik ben geboren in 1940. Mijn ouders hadden boerderij aan de Lekdijk in Amerongen. Mijn vader had de boerderij overgenomen van zijn vader, die hem op zijn beurt heeft overgedaan aan mij.” Intussen is boerderij weer overgenomen door de zoon van Jan Lekkerkerker. Hij woont nog steeds vlakbij zijn ouderlijk huis, in de voormalige sluiswachterswoning aan de Lek “Toen ik zestien werd, ging ik, zoals zoveel jongens in die tijd, bij het dijkleger. Als vrijwilliger kon je worden ingezet bij de dijkbewaking als het water te hoog werd. Daar kreeg je twaalf-en-een-halve gulden voor. Per jaar. Dat was in die tijd een mooi bedrag. Daar hoefden we nooit wat voor te doen. Ik ben nooit opgeroepen voor de dijkbewaking. Dat was een leuke tijd. Dat zorgde voor een soort gemeenschapsgevoel. Samen met de anderen van het dijkleger was je toch betrokken bij de veiligheid.”

“Om te controleren of de boeren de grond bij en op de dijk netjes onderhielden, kwamen ieder jaar de hoge heren kijken of alles er netjes bij lag. Er was een verordening die de boeren daartoe verplichtte. Per koets kwamen de jonkheer, de baron en de notaris voorrijden om te zien of het gras netjes was gemaaid en de molshopen glad waren gemaakt. Voorop de koets zat dijkmeester Nieuwenhof, die uiteindelijk beoordeelde of alles er inderdaad goed bij lag. Hij had er verstand van. De hoge heren hadden er niet zoveel kijk op.”

“We hebben nooit zoveel hoeven doen voor onze bijdrage. De dijk is nooit in gevaar geweest. Pas toen het dijkleger net was afgeschaft, begin jaren negentig, werd het spannend. Dat was met het hoge water in 1995. Wij hadden toen heel veel kwel. Het water in de sloten kwam met zand en al omhoog. We hebben nog steeds kwelwater. Maar na de dijkverzwaring komt het een stuk verder weg omhoog. Dat het dijkleger is vervangen door mensen van het waterschap is een goede zaak. Dat zijn professionals en hebben er veel meer verstand van.”

Tom Muijskens

“Er zijn niet genoeg visplekken”

“Toen ik zes jaar was, ben ik naar Amerongen verhuisd. M'n eerste herinneringen aan de dijk zijn de fietstochten met opa en oma. In Rotterdam waren zij alleen maar gewend aan rokende schoorstenen. Als zij naar hier kwamen, genoten we samen van de natuur en het uitzicht bij de dijk”, zegt Tom Muijskens (25).

Tegenwoordig fietst hij veel minder en is vooral vissen zijn grote passie. Als het moet, gaat hij er zelfs voor naar België en Frankrijk. “Ik heb speciaal voor mijn hobby een grote stationwagon. Dan gaat het ‘bankie’ plat, gooi ik de spullen achterin en rijd ik ernaartoe. Het liefst vis ik op karper”, zegt hij.

Ook in zijn thuisomgeving is hij vaak aan de waterkant te vinden. Enig probleem naar zijn smaak: er zijn wat weinig visplekken. “Als kind zat ik veel bij De Hank te vissen. Nu zit ik vaker vlak bij de Rijn in Maurik. Je vangt daar allerlei vis: onder andere grondels, steuren, meervallen en brasems”, zegt de twintiger. Hij heeft een wens als de dijk straks wordt versterkt: meer ruimte voor sportvissers. “Wie weet is het mogelijk om samen te werken met boeren die plassen op hun land hebben. In Maurik is er ook een boer die ervoor openstaat. Het zou mooi zijn als we die plekken vanaf de dijk kunnen bereiken.”

J. Nellestijn

“Amerongen ligt hoog, ik maak me geen zorgen”

“Weet je wat het hoogteverschil is tussen de plekken waar de Amerongse kerk en de Dom in Utrecht staan?”, vraagt J.C. Nellestijn. “Dat is 112 à 113 meter, met Amerongen als de hoger gelegen plek. In mijn tijd op de landbouwschool in Wageningen heb ik dat berekend. Het was voor een schoolopdracht.”

De 74-jarige Nellestijn maakt zich om die reden geen grote zorgen voor dreiging van hoogwater. “Natuurlijk kan het ook hier verkeerd gaan, maar pas als we heel laag zouden wonen zou ik me echt zorgen maken. Als je het mij vraagt zitten we hier hoog genoeg. Het hoogste punt van de Amerongse Berg is 69 meter. Als je de berg op gaat, kijk je zo het dal in.”

Nellestijn is groot geworden bij de dijk. Als handelaar in kleine landbouwmaterialen ging hij regelmatig langs zijn klanten aan de dijk. “Ik verkocht onder meer varkensbakken, krammen, klompen en laarzen en bracht de spullen bij de boeren aan de dijk”, zegt hij. “Het bedrijf is er nog steeds, ik werk hooguit 15 uur per week.”

Peter Nortier

Maakte de storm van '53 in Zeeland mee

Tien jaar was hij, de nu 75-jarige Peter Nortier. We schrijven 1953, de watersnoodramp van Zeeland. Het water bereikte ook het huis van zijn ouders aan de dijk in Streefkerk in de Zuid-Hollandse Alblasserwaard. “Mijn vader had net een hartaanval gehad en de kippen moesten de hokken uit en hogerop geplaatst worden. Buren hebben toen geholpen. Een paar meter zou hoog genoeg moeten zijn. Maar het water kwam veel hoger, alle kippen verdronken. Zoiets maakt veel indruk als je een jongen van tien bent. En natuurlijk kun je dat niet vergelijken met al die doden die gevallen zijn. Maar het blijft je altijd bij.”

Inmiddels woont hij alweer tientallen jaren in Amerongen, waar hij vooral geniet van de vergezichten als hij op de dijk rijdt. Maar af en toe laat het water zijn tanden zien. “Bij de evacuatie van 1995 hebben we mensen uit Ochten opgevangen, dan komt die schrik toch weer terug. Als kind was water spannend, maar ook gevaarlijk. We hebben erin gezwommen, maar er zijn ook jongens verdronken bij Oranjefeesten als ze teveel gedronken hadden. Wonen aan de dijk was best bijzonder.”

Bas Rooseboom

“Op de bres voor de wilg”

Als Bas Rooseboom (76) over de Lekdijk praat, gaat het vooral over bomen. „Wilgen zijn de golfbrekers van het water, ze zijn zo belangrijk”, vertelt Rooseboom vol passie over de markante bomenrij langs de Nederrijn. In 1979 is hij voor het eerst mee gaan helpen de wilgen te knotten langs de dijk en vanaf 1983 is hij de stuwende kracht van de Vereniging voor Dorp en Natuur te Amerongen-Leersum, waarvan de ‘knotgroep’ (nu ‘natuurwerkgroep’ geheten), een onderdeel is. Zelf is hij ook een enthousiast ‘knotter’. „Wilgen moeten regelmatig, zeker om de vier jaar geknot worden. En dan moet je natuurlijk langs de dijk goed de waterstand in de gaten houden. Soms komt het water te snel opzetten en staan de wilgen met de voet in het water. Je kunt dan niet aan het werk gaan en dan moet je een andere plek opzoeken binnendijks. Het is vooral buitendijks belangrijk alle twijghout goed op te ruimen en zo mogelijk wat hoger tegen de dijk neer te leggen. We mogen natuurlijk geen rommel achterlaten, want dat dreigt te gaan drijven en dan kun je problemen met het waterschap krijgen.” Wilgen zijn niet alleen beeldbepalend, ze hebben een belangrijke functie als ‘breekijzer’ tegen het wassende water. Rooseboom prijst het waterschap vanwege de verplaatsing van ongeveer 50 wilgen langs de Nederrijn vanaf Amerongen richting Wijk bij Duurstede. „Het is altijd afwachten of de wilgen aanslaan na de verplaatsing, maar er is er maar een wilg gesneuveld. Ik hoop straks bij de dijkversterking vooral tegenover landgoed Kolland op een dubbele rij wilgen.” Zijn liefde voor de natuur komt niet uit de lucht vallen. „Ik ben leraar geweest, maar mijn grootste hobby is bezig zijn in de natuur. En wat is er mooier dat te doen bij de dijk?”

Annalie Schouten

Evacuatie 1995 blijvend litteken

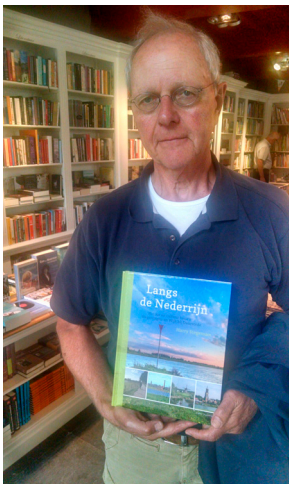
Praten over dijken roept bij Annalie Schouten uit Amerongen meteen emoties op, heftige emoties. Ze brengen haar onmiddellijk terug naar dat moment van 1995, toen ze vanuit Eck en Wiel moest evacueren door het hoge water. “De ganzen boven het Eiland van Maurik gaven de patronen aan, waar het zou vollopen. Ze verzamelden zich en vlogen weg om andere dieren te waarschuwen. Ik zat er met de honden en keer ernaar.” Het bleek de voorbode van wat snel komen zou. “Het ergste waren de dieren, die in het water lagen. En die we probeerden mee te nemen. Ook de wilde dieren zoals vossen, egels, muizen en mollen probeerden zich te redden, maar

door de intense stroom verdronken ze. De roeiboot was net de Ark van Noach. We hebben veel dieren naar hoger gelegen gebied gebracht. Dat vergeet ik nooit meer.” Ze heeft moeite haar tranen te bedwingen. “Ik hoopte dat nooit meer mee te maken. Het doet me goed dit verhaal nu te kunnen delen. En laten we er een diepe levensles uit trekken door ons mooie land goed te beschermen tegen de intense kracht van het water.” Twee jaar later verhuisde ze met haar gezin naar het ‘hoge’ Amerongen. “Hier voelen we ons veilig.” De evacuatieplek achter zich latend, het trauma bleef.

Aan de andere kant ziet ze ook de schoonheid van het rivierengebied, waarbij de dijken een grote rol spelen. “Dit is een van de mooiste gebieden van Nederland. Laten we daar zuinig op zijn.” Terug naar de Lekdijk: “Niet alle bomen kappen, denk ook aan wilde bloemen. En laat mensen op bepaalde tijden van de dijk genieten.” Ze wil graag in een werkgroep meepraten en helpen met de uitwerking van de plannen. “Wees bewust van wat we hebben en ga er zorgvuldig mee om.”

Harry Stegeman

In de ban van de dijk

Als iemand de Lekdijk kent is het Harry Stegeman wel. De inwoner van Wijk bij Duurstede (70) heeft er zelfs onlangs een boek over geschreven: Langs de Nederrijn, natuur en cultuur tussen Wageningen en Wijk bij Duurstede. “Ik woon hier 50 jaar en ben zo gefascineerd geraakt door de rivier en het gebied. Prachtig en typisch Nederlands. Bovendien ligt de rivier hier zo mooi tegen de stuwwallen aan.”

Stegeman bouwt zijn lijvige boek vol fraaie foto's op uit elf etappes: zes plaatsen boven de Nederrijn en vijf in het zuidelijk gelegen rivierengebied 'aan de overkant'. “Of ik verrassende zaken tegenkwam? Aan onze kant liggen de dorpen en steden echt aan de rivier en is er sprake van een mooi natuurgebied. Zuidelijker zie je vooral veeteelt en liggen veel plaatsen ver van de Nederrijn. En vroeger had je veel meer veerpontjes.” De liefde voor de rivier is groot: “Ik ga elke dag wel even gedag zeggen. Ik ga er zeker een paar keer in de week naar toe. Behalve in het weekend, dan is het veel te druk.”

Nog even over de naamswijziging van Nederrijn naar Lek ter hoogte van Wijk bij Duurstede. “Dat komt omdat oorspronkelijk de Lek een aftakking was, de Nederrijn liep naar het noorden. De meeste mensen zeggen trouwens Rijn, maar dat is eigenlijk niet goed.”

Of het de mooiste dijk van Nederland is? Lachend: “Als je hier woont ben je ge-

neigd daar ja op te zeggen. De ligging is wel bijzonder met uitzicht op Amerongen en Wijk bij Duurstede, de uiterwaarden en de bossen. De rivier ligt in een zeer gevarieerd landschap.”

Jeroen van Zal

Ziet op Spitsbergen het klimaat veranderen

Versterking van dijken is voor Jeroen van Zal uit Amerongen een logische zaak. Zeker als daarbij het onderwerp ‘klimaatverandering’ ter sprake komt. Want hij merkt dat jaarlijks aan den lijve als zeiler van cruises rond Spitsbergen. “Ik vaar daar tien jaar met telkens zo’n twintig mensen aan boord in het voorjaar en de zomer. Er is in die tijd enorm veel veranderd en het gaat steeds sneller. Voeren we tien jaar geleden nog rondom ijs, nu is dat steeds meer water geworden. De laatste drie jaar verdween er 1,8 kilometer per jaar. Dat betekent dus dat ruim 5 kilometer ijs gewoon weg is. Dat geeft te denken.” Hij krijgt met deze opmerking overigens steun van wetenschappers, die al jaren melden dat de opwarming van de aarde zich nergens zo sterk manifesteert als op de Noordpool. “Dus ik zou maar snel die dijken gaan verhogen”, zegt Van Zal, die volgend jaar weer naar Spitsbergen vertrekt. “Met weer minder ijs, dat is wel zeker.”

Ad van Bommel

Weet alles van de dijk

Iets over de geschiedenis van de dijk langs de Nederrijn en de Lek weten? Ad van Bommel weet het waarschijnlijk wel. Hij schreef een boek over de 900-jarige geschiedenis van de dijk tussen Amerongen en Vreeswijk. “Vroeger waren de mensen die aan de dijk woonden zelf verantwoordelijk voor het onderhoud. De percelen lopen ook zo’n tien meter onder de dijk door.” De dijkvakken werden aangeduid met palen, die tegenwoordig op een stuk of zeven na zijn verdwenen.

“Dat gebeurde bij de laatste dijkverzwaring in 1989. Een aantal van die palen vind je nu nog in het centrum van Wijk bij Duurstede, om auto’s tegen te houden.”

Frits van der Leije

“Er is geen veiligheid voor fietsers op de dijk”

Frits van der Leije wil de fietsers graag van de dijk hebben. Dat heeft hij als bestuurslid van de stichting Wijk Nog Leuker al eens eerder aangegeven en nu weer. “Er is geen veiligheid voor fietsers en wandelaars, want er wordt hard gereden. Wij pleiten voor een vrijliggend fietspad aan de voet van de dijk, het liefst aan de kant van de rivier.”

Voor voetgangers ziet hij het liefst een struinp pad door de uiterwaarden. „Met het aanpakken van de dijk is het momentum daar. Dan kost het niet zoveel meer.”

Paul Vermeylen

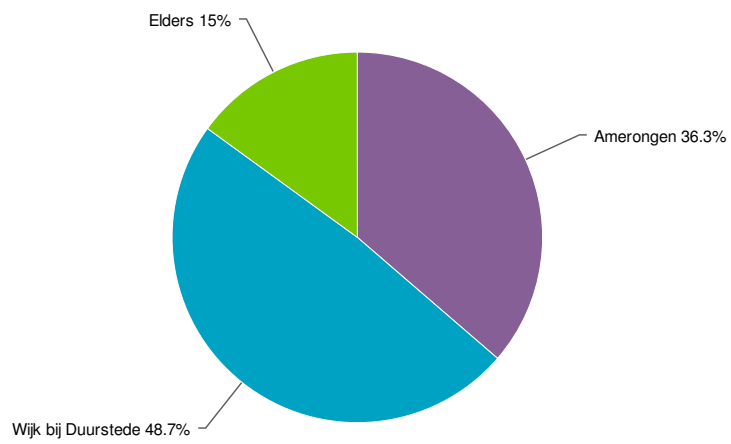
Een Belg met bewondering voor dijken

Op 12 jarige leeftijd vertrok Paul Vermeylen per bus vanuit België naar de Nederlandse waterwerken. “Ik weet nog dat we het spannend vonden. We hadden net uitgebreid les gehad over dijken en de stormkering. In onze beleving lag heel Nederland onder water, waarom zou je daar heen willen op schoolreis?” Nu, 45 jaar later, heeft Vermeylen nog altijd immens bewondering voor het waterbeheer in Nederland. Vanuit zijn woonplaats Wijk bij Duurstede rijdt hij regelmatig richting Veenendaal. “Ik kijk altijd met bewondering naar de dijken en sluizen. Het is erg indrukwekkend hoe Nederland al eeuwen omgaat met de dreiging van water. En dat het soms spannend is, zoals in 1995, maakt mijn respect slechts dieper. We hebben het toen toch maar gered en daarna zijn alle dijken weer verstevigd.”

Dat het waterbeheer ook nog een prachtig landschap oplevert, kan ook de Belgische familie van Vermeylen waarderen. “Als mijn familie uit België komt rijden, nemen ze altijd de afslag bij Nieuwegein. Dan rijden ze een heel stuk over de dijk. Tegen de tijd dat ze in Wijk bij Duurstede zijn, zijn ze helemaal in extase door het prachtige uitzicht en landschap!”

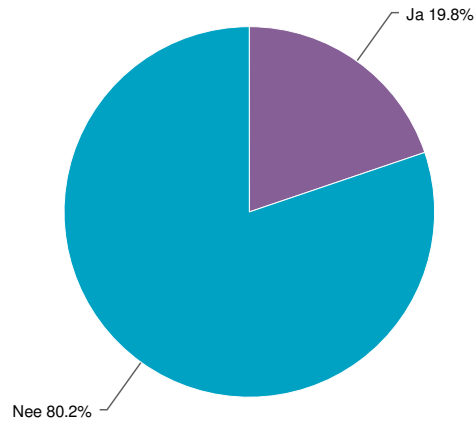
New Summary Report - 13 September 2017

1. Waar woont u?

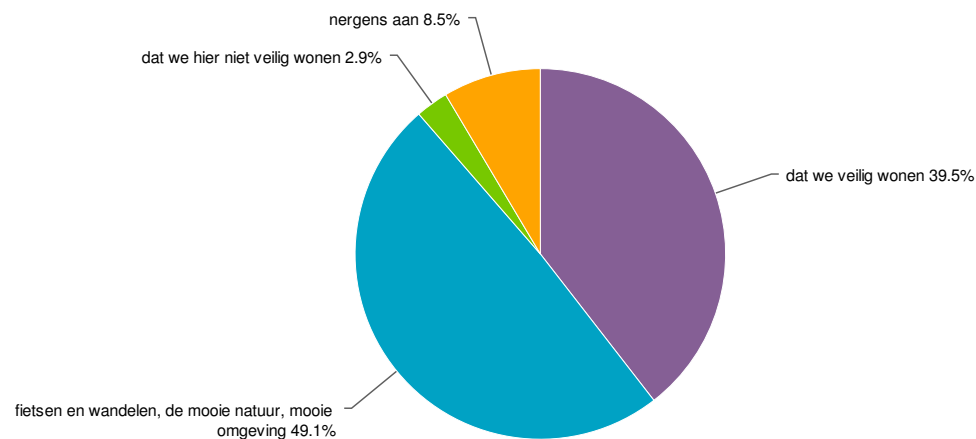
Value	Percent	Count	Statistics
Amerongen	36.3%	109	Total Responses 300
Wijk bij Duurstede	48.7%	146	
Elders	15.0%	45	
		Total	300

2. Woont u binnen 100 meter van de dijk?

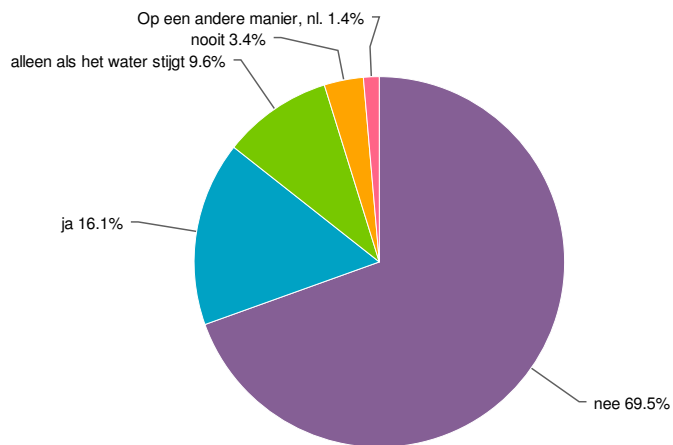
Value	Percent	Count	Statistics
Ja	19.8%	59	Total Responses 298
Nee	80.2%	239	
Total		298	

3. Waar denkt u het eerst aan bij de dijk?

Value	Percent	Count	Statistics
dat we veilig wonen	39.5%	111	Total Responses 281
fietsen en wandelen, de mooie natuur, mooie omgeving	49.1%	138	
dat we hier niet veilig wonen	2.9%	8	
nergens aan	8.5%	24	
		Total	281

4. Maakt u zich wel eens zorgen over de veiligheid door de Lek?

Value	Percent	Count
nee	69.5%	203
ja	16.1%	47
alleen als het water stijgt	9.6%	28
nooit	3.4%	10
Op een andere manier, nl.	1.4%	4
Total		292

Statistics	
Total Responses	292

Responses "Op een andere manier, nl."	Count
Left Blank	301
1995	1
door de klimaatverandering (Amerongen aan zee)	1
het is Nederrijn!	1

5. Heeft u iets met de dijk? Een herinnering? Een verhaal?

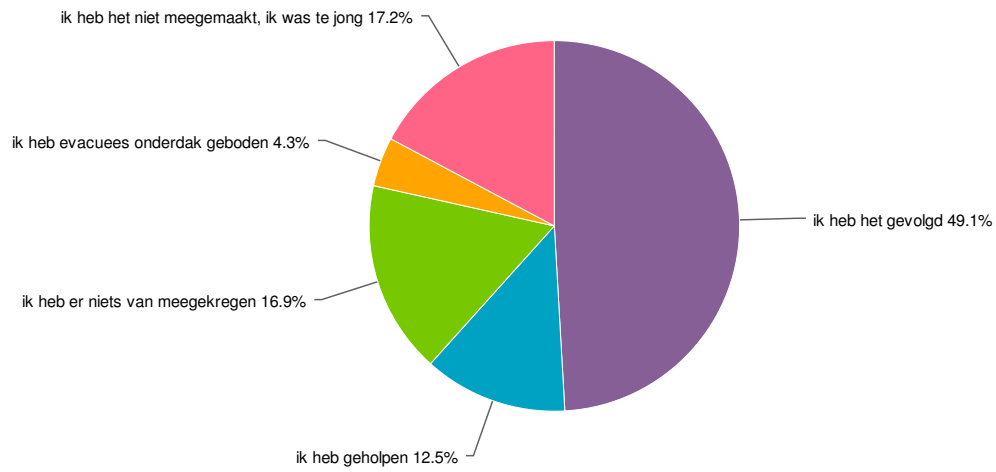
Count	Response
1	-
1	1953 meegemaakt
1	Aleen dat mensen er nogal asociaal op rijden
1	Altijd in rivierengebied gewoond.
1	Geen mooiere plek om te wandelen dan over de dijk (bij onze buurt).
1	Gewoon mooi en veilig. Prachtige combi
1	Ik best wel vaak met de pond maar niet echt iets
1	Ik ga soms zwemmen en dan fiets ik eroverheen
1	Ik heb aan de dijk gewoond
1	Ik kijk graag weg over de uiterwaarden
1	Ik moet er overheen op scouting
1	Ik vind de dijk eng vanwege verkeer. Te smal.
1	Ik woon er dichtbij
1	Ik zwem er soms
1	In 1974 tijdens de finale Nederland-Duistland was er geen kip op de dijk
1	Ja ik fiets er soms op naar de gravenbol
1	Ja, mijn ouders hebben meegemaakt dat het was overstroomd tot de muren
1	Je kunt ver kijken, verslaafd aan het uitzicht
1	Kan me de tijd van voor de sluis nog herinneren. Mooie plek
2	NEE
1	Ne niks
9	Nee
1	Nee niet echt eigenlijk
1	Nee heb ik niet
1	Nee niet echt
1	Nee niet echt
1	Nee niet echt ik kom er om bijvoorbeeld naar Ouwehands dierenpark of naar de gravenbol te komen
1	Nee niet echt ik vind het wel best gevaarlijk doordat het zo smal is
1	Nee niet echt.
1	Nee, maar ik vind wek dat de dijk wat breder maken worden

Count	Response
1	Neee geen herrinnering. Ook geen verhaal
1	Ongeluk van de dijk. Hemelvaartsdag heel vroeg weg
1	Vroeger gezwommen in de Lek (W.b.D.) bewoner in de binnenstad , dagelijks op de dijk .
1	We wonen tegen de dijk aan en fietsen er graag overheen.
1	Wij gingen altijd met de honden wandelen daar
1	de allerbeste rijlessen
1	de mooie avondwandeling in de zomer
1	een keer 's winters geslipt met de auto
1	er wordt te hard gereden
1	erg veel gefietst op de dijk
1	fiets er heel vaak overheen
1	fietsen
1	fietsen en lopen is fijn op de dijk
1	fijn wonen
1	geboren aan de dijk
1	geboren in rivierenland, rijden over de dijk.
1	geslipt van de dijk
1	geweldig dat ik zo naar mijn werk mag gaan
1	heel positief, dijk is heel mooi, alleen jammer van de motoren
1	heerlijk fietsen/en uitzicht
1	heerlijk wandelen
1	het is een prachtig stuk. mooie natuur heerlijk
1	het kijken naar de overkant van Sinterklaas
1	het mooie uitzicht
1	hoog water
1	hoog water, zandzakken sjouwen
1	idyllisch / mooie entree van Amerongen
1	iedere zomer wandelen en fietsen
1	ik ben opgegroeid met water, begin jaren 60 stond het water aan de top van de dijk.
1	ik woon 22 jaar aan de dijk, soms angstig. Maar mooi wonen
1	ik woon aan de dijk

Count	Response
1	ik woonde in de buurt vroeger
1	ik zwerf veel rond, bootje op de rivier loop er rond, wandel langs de kant
1	in de buurt van dijken gewoond
1	kievitseieren zoeken als kleine jongen
1	meneer heeft gediend bij dijkleger vrijwillig
1	mijn zoon woont aan de dijk
1	mooi aan de buitenkant
1	mooi gebied, moeten we zuinig op zijn
1	mooi uitzicht
1	mooi uitzicht
1	mooi, prachtig!
1	mooie natuur
2	nee
1	nee niet echt
1	prachtig
1	prachtig gebied
1	prachtig op de fiets
1	prachtige luchten
1	rijden vaak over de dijk naar Amerongen
1	ruimte
1	schuin met de tractor over de helling van de dijk
1	sluizen gewerkt water trekt altijd
1	tot rust komen
1	veel fietsen
1	veel gefietst rand de dijk
1	veel gespeeld bij de dijk
1	veel gewandeld
1	veel schaatsen
1	vroeger kon je op de lek en de weilanden schaatsen
1	vroeger veel gefietst
1	wandelen is steeds een fijne ervaring (vaak op zondag)

Count	Response
1	wandelen/fietsen/tot rust komen
1	wandelpad langs de dijk tot sportvelden
1	wij komen uit doorn. uitzicht over de dijk richting over Amerongen. Prachtig!
1	zwemmen bosland
1	Ik rij met mijn man over de dijk. Hij kan niet mer fietsen, zo kan hij nog genieten van het landschap
1	in tropen gewoond en miste de dijk. Familie woonde buitendijks. Met overstroming natte voeten maar ook prachtige herinneringen
1	Interesse in geschiedenis, Plan Ooievaar mede opgesteld, waarop Ruimte voor de Rivier is gebaseerd
1	ja! Als je van Wijk bij Duurstede komt aanrijden (wielrennen/fietsen) is Amerongen op z'n mooist.
1	In 1953 was ik 10 jaar en woede in Zeeland, de watersnood heb ik meegemaakt. Mijn vader kreeg een hartaanval.
1	In militaire dienst heb ik tijdens oefeningen veerstoepen aangelegd bij Amerongen, 's nachts. Dat '62/'63
1	met moeder en vader veel over de dijk gefietst. Vissen kijken. In vakantie met vriendje naar Eiland van Maurik.
1	Ik heb altijd op de steenfabriek (Rijswijk) gewoond, dichtbij het water. Het heeft me nooit beangstigd.
1	ik heb veel zien veranderen. Wat vroeger weilanden waren is nu vaak natuur geworden. Ik ben schipper geweest, Wijk bij Duurstede was mijn thuishaven.
1	ik ben een keer met me hond er naartoe geweest, met de bal dus dat was wel leuk. maar mijn hond vond het een beetje te leuk.
1	Ik ging er wel eens wandelen met mijn vader. Het was zo anders dan waar ik opgroeide, zo groot, dat dat door mensen was gemaakt!!
1	Spookachtig beeld over de A2 in 1995 in gevacueerde gebied, Raar idee dat er aan overkant geen mensen waren als je op de kade in Wijk stond
1	Leuke herinneringen. ik heb zowel buiten de dijk gewoond en nu tegen de dijk aan in oude boerderij
1	-ik ben een keer van de dijk geslipt omdat de boeren iets op de weg hadden achtergelaten. - en vroeger reed ik als klein jongentje met vrienden altijd over de dijk.
1	schoonmoeder woonde in duikhuisje had ze vaak water in de kleder staan. honden uitlaten bij waterinlaat

6. Op welke wijze heeft u de evacuatie van 1995 meegemaakt?

Value	Percent	Count	Statistics
ik heb het gevolgd	49.1%	137	Total Responses 279
ik heb geholpen	12.5%	35	
ik heb er niets van meegekregen	16.9%	47	
ik heb evacuees onderdak geboden	4.3%	12	
ik heb het niet meegemaakt, ik was te jong	17.2%	48	
Total		279	

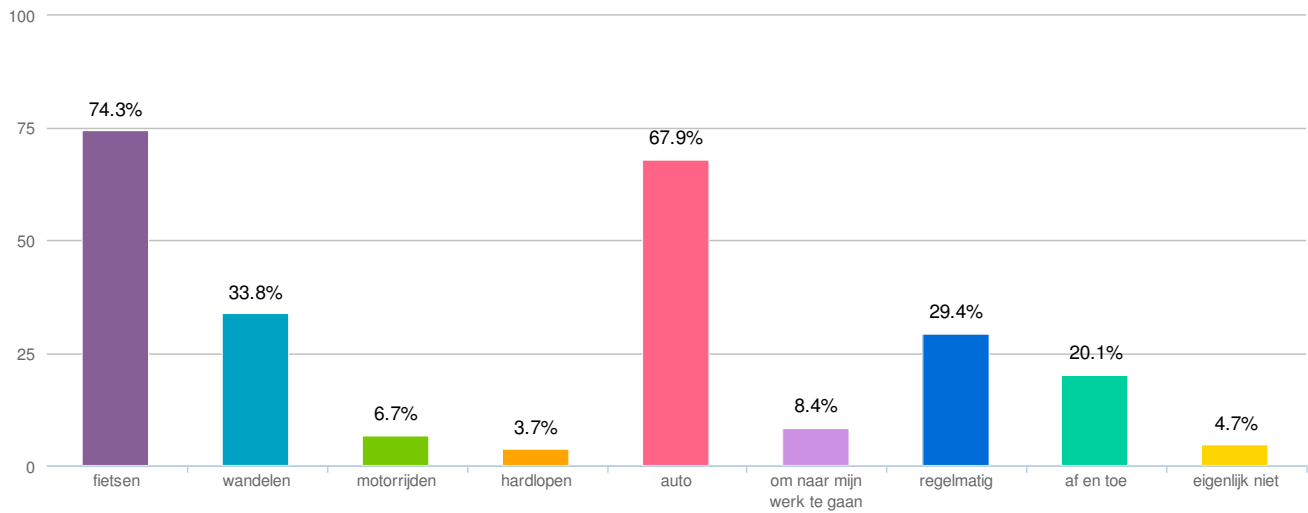
7. Wat is uw herinnering aan de evacuatie?

Count	Response
3	-
1	Die heb ik niet
1	Er kwamen hier mensen uit de Betuwe. De dijken werden extra bewaakt.
1	Geen
1	Heb ik niet
1	Hefdig!!!!
1	Ik heb geen herinneringen bij deze situatie
2	Ik heb het niet meegemaakt
1	Ik heb het niet meegemaakt.
2	Ik was er niet bij
1	Ik was er nog niet
1	Ik was nog niet geboren
1	Ik was toen nog niet geboren
1	Ingrijpende tijd, vooral voor mensen uit de Betuwe.
1	Is was nog niet geboren
1	Melkveehouder uit Echteld geholpen , 80 koeien ondergebracht.met bureen.
1	NIKS
1	Niet
1	Niet meegemaakt
1	Niet van toepassing
1	Niet veel
1	Niets
1	Niets ik was er toen nog niet
4	Niks
1	Niks
1	Niks
1	Niks want ik wa toen nog niet geboren
1	Niks, ik was niet geboren
1	Niks, was niet geboren
1	Oorlogsgevoel, zo donker en verlaten

Count	Response
1	Wie heeft het voor het zeggen? Conflict burgemeesters en Comm vd Koningin.
1	Zorgelijk , kwetsbaar achter de Dijk.
1	alleen dat het water hoog stond
1	alleen staan kijken
1	beelden op tv , ik woonde toen in Utrecht
1	collega's die moesten evacueren
1	collega's geholpen
1	computerbedrijf overgeplaatst, scouting geëvacueerd,
1	dieren opgevangen
1	evacueren
1	evacues ui Maurik, was gezellig ondanks de noodsituatie
1	familie uit Tiel geholpen
1	familieleden onderdak geboden
1	gezellig. andere mensen ontmoet. wat leuks van maken
1	heb er geen herinnering over
1	heel gek
1	het was spannend
1	hoop ellende voor veel mensen
1	huis vrij gesteld voor onderdak van evacuees
1	ik heb geholpen bij de evacuatie van een verpleeghuis
1	ik heb het zelf meegemaakt
1	ik heb in Brakel mijn zusje opgehaald, het water stond aan de dakgoot. Met dieren en inboedel.
1	ik moest evacueren en dat was heel raar
1	ik was te jong
1	ik werkte bij de BOVAG, heb alle garagebedrijven gebeld ivm vervoer regelen evacuatie
1	ik zat bij het rode kruis
1	kasteel liep onder
1	kind en hond familie ondergebracht
1	mensen in huis genomen
1	mensen in huis genomen en geholpen
1	met bestelbus met aanhangwagen geholpen

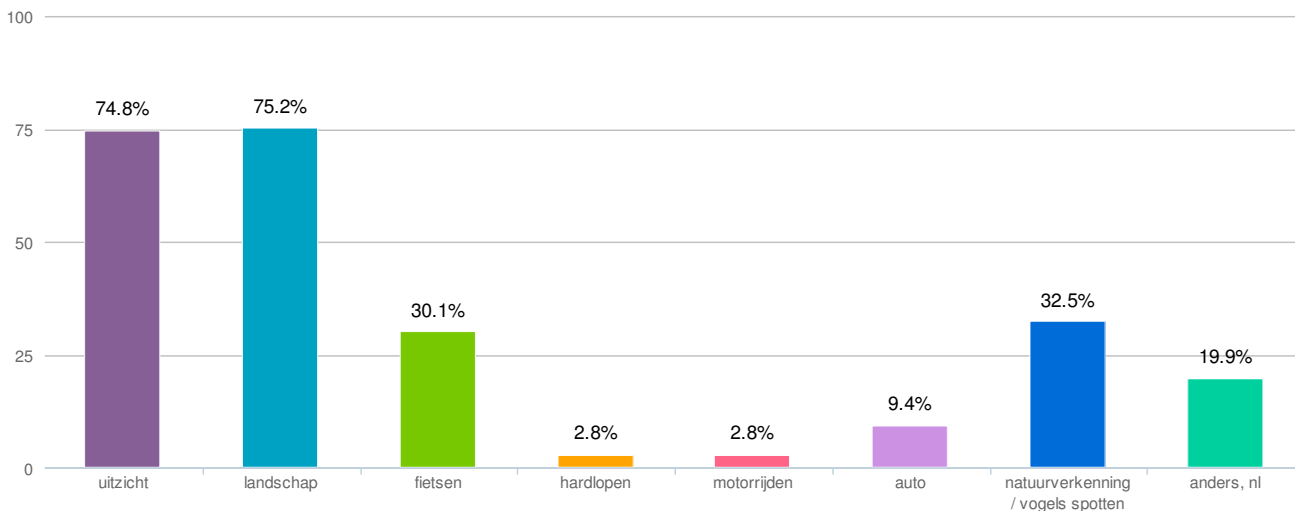
Count	Response
1	met grote belangstelling
1	mijn broer in Betuwe geholpen
1	mijn zoon geholpen
1	moeilijke tijd
1	onderdak geboden
1	onderdak gegeven
1	spannend
1	spannend dat zoiets kan gebeuren
1	spannende periode
1	te voorbarig
1	veel geholpen, auto gereden
1	verhuizen mensen uit de Betuwe
1	verschrikkelijk
1	vond het juist een mooi gezicht
1	vrienden van zoon in huis
1	was op wintersport
1	we gingen kijken naar het hoge water
1	weet ik niet
1	ze kwamen uit Maurik aan de overkant,
1	zie 5
1	zus en zwager uit Zoelmind in huis gehad
1	honden weg, baby ingepakt geweldig om meegemaakt te hebben saamhorigheid was prachtig, hartverwarmend
1	Mensen uit Lienden en twee bedrijven met 30 koeien geholpen. Dan leer je de medemens kennen. Nu nog contact met die mensen
1	dat veel collega's aan de andere kant moesten evacueren en ik zelf ook. het was raar om mee te maken want ergens anders was er niks aan de hand.

8. Op welke wijze maakt u gebruik van de dijk? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
fietsen	74.3%	222	Total Responses 299
wandelen	33.8%	101	
motorrijden	6.7%	20	
hardlopen	3.7%	11	
auto	67.9%	203	
om naar mijn werk te gaan	8.4%	25	
regelmatig	29.4%	88	
af en toe	20.1%	60	
eigenlijk niet	4.7%	14	
Total		299	

9. Wat zijn volgens u de pluspunten van de dijk? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

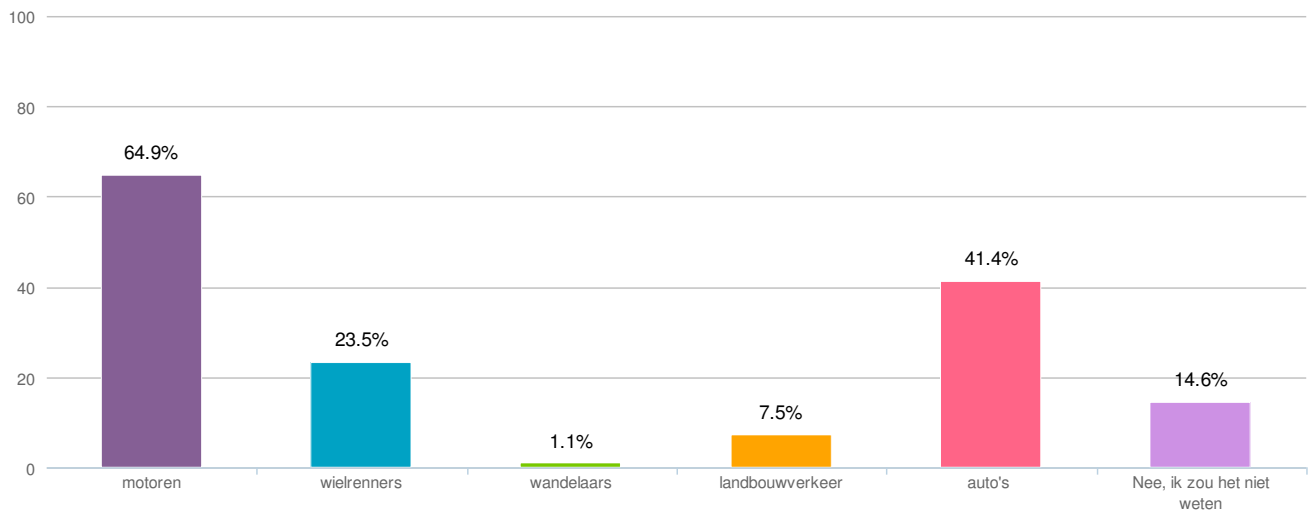

Value	Percent	Count	Statistics
uitzicht	74.8%	214	Total Responses 286
landschap	75.2%	215	
fietsen	30.1%	86	
hardlopen	2.8%	8	
motorrijden	2.8%	8	
auto	9.4%	27	
natuurverkenning / vogels spotten	32.5%	93	
anders, nl	19.9%	57	
Total		286	

Responses "anders, nl"	Count
Left Blank	248
Hij beschermt ons	1
Hij beschermt ons tegen het water	1
Veiligheid	1
Zwemmen	1
bescherming	1
bescherming	2
bescherming tegen het water	2
bochten	1
bootjes / sluis	1

Responses "anders, nl"	Count
dat we beschermd zijn	1
dijkbegroeiing	1
droge voeten	1
fotograferen	1
goed onderhoud aan de Amerongse kant	1
heel Nederlands	1
historisch	1
hoort bij rivier	1
houd water tegen	1
mensen die vissen	1
mooi wonen, is noodzakelijk	1
mooie omgeving	1
mooie uiterwaarden	2
natuur	4
pont	2
ruimte	2
rust en stilte	1
rustig rijden	1
veilig en droge voeten	1
veiligheid	6
veiligheid	4
veiligheid van het water	1
verbinding met WBD	1
vrijheid die je ervaart	1
wandelen	4
water	1
waterkering	1
waterkeuring	1

10. Wat zijn de minpunten van de dijk, volgens u? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
auto's	0.0%	0	Total Responses 268
motoren	64.9%	174	
wielrenners	23.5%	63	
wandelaars	1.1%	3	
landbouwverkeer	7.5%	20	
auto's	41.4%	111	
Nee, ik zou het niet weten	14.6%	39	
Total		268	

Responses "auto's "	Count
Left Blank	261
Als je daar fietst dan komen er auto's heel hard aangereden	1
De auto's maken fietsen onveilig	1
Omdat de auto's niet goed elkaar kunnen inhalen	1
Ze rijden hard	1
Ze rijden heel hard dus daarom	1
Ze rijden te hard	1
er wordt hard gereden // er wordt niet gehandhaafd	1
hard rijden	2
harder rijden dan 60 km	1
hardrijden	1

Responses "auto's "	Count
hardrijders	1
herrie	1
het ideale rijgedrag	1
lawaaï	1
lawaaï, snelheid	1
levensgevaarlijk	1
racen	1
rijden te hard	6
rijden te snel	1
rijden veel te hard	1
rijden veels te hard	1
snelheid	1
snelheid	1
te hard	2
te hard	2
te hard rijden	2
te hoge snelheid	1
te snel	2
veel te snel rijden	1
wordt te hard gereden	2
wordt te hard gereden op de dijk	1
zachter svp	1
Responses "motoren"	Count
Left Blank	243
Doordat ze over het wegdek crossen als een gek	1
Gaan we nog handhaven???	1
beperkt aantal verknoeit het	1
die als waanzinnen rijden	1
druk en hard	1
echt een probleem	1
een ramp, ik fiets graag, maar het is een bijna-dood ervaring	1

Responses "motoren"	Count
er is te weinig ruimte	1
er wordt hard gereden	1
gaat te hard	1
gekkenhuis op zondag	1
gevaarlijk	1
gevaarlijk voor andere mensen op de dijk	1
hard gereden	1
hard rijden	2
hardrijders	1
hardrijders, de S-bocht bij de stuw is gevaarlijk	1
herrie en gevaarlijk voor fietsende kinderen	1
hoge geluiden	1
irritant/ te hard rijden/ bumperkleven	1
lawaai	1
lawaai, snelheid	1
moeilijk te fietsen, voortdurend alert zijn.	1
natuur vs motor	1
onveilig voor schoolgaande kinderen	1
open pijpen, racen	1
rijden hard, weg is smal	1
rijden soms erg snel	1
rijden te hard	4
rijden te hard	2
rijden veel te hard	1
rijden veels te hard	1
snelheid	2
storend	1
te hard	6
te hard	3
te hard gereden	1
te hard gereden	1

Responses "motoren"	Count
te hard gereden, voor fietsers gevaarlijk	1
te hoge snelheid	1
te snel	1
te veel lawaai	1
te veel, te luid	1
teveel	1
veel te hard	1
wordt hard gereden	2
wordt te hard gereden	1

Responses "wielrenners"	Count
Left Blank	288
Herrie. De rust is verdwenen	1
Je weet zelf het probleem met wielrenners wel	1
Omdat deze altijd vervelend zijn	1
Te weinig ruimte	1
Wielrenners	1
Wielrenners zijn te brutaal	1
de bochten	1
druk en hard	1
gekkenhuis op zondag	1
gevaarlijk	1
groot probleem	1
meeste last van	1
rotzooi achterlaten	1
te hard	2
Die rijden ook niet zo sociaal op de dijk als ze kunnen rijden ze er midden op niet aan de zijkant	1

Responses "wandelaars"	Count
Left Blank	304

Responses "landbouwverkeer"	Count
Left Blank	302
Landbouwverkeer	1

Responses "landbouwverkeer"	Count
slecht onderhoud zijkant voor fietser	1

11. Als u mag dromen over de dijk, wat ziet u dan voor zich? Wat zou uw ideaalbeeld zijn? Geld speelt even geen rol, u mag echt dromen.

Count	Response
1	-
1	60 km is prima / controleren
1	Alleen bestemmingsverkeer, dat is rustiger voor fietsers en wandelaars
1	Bepaalde tijden zonder verkeer
1	Bomen zodat het mooi is
1	Bredere weg
1	Dat er een fietspad op komt
1	Dat we de dijk niet meer nodig hebben
1	De mooie natuur
1	Een 5 sterren hotel. Een 5 sterren hotel.
1	Een berg met water er langs
1	Een bredere weg met een pretpark
1	Een bredere weg voor de auto's met een fietspad ernaast voor de fietsers
1	Een chocoladerivier
1	Een dijk die niet breekt
1	Een dijk met alleen een wandelpad.
1	Een fiets pad ernaast mer een glijbaan dat je zo van de dijk af kan glijen
1	Een fietspad
1	Een fietspad ernaast
1	Een fietspad erop en verbreden.
1	Een fietspad, een bredere dijk.
1	Een mac
1	Een macdonalds en een KFC en een burgerking
1	Een tropisch regenwoud
1	En breder fietspad
1	Er een fietspad opzetten en een leuke zwemplaats die iets dichterbij wijk bij duurstede ligt
1	Geen motoren en wielrenners, Als het waterschap daar een rol in kan spelen: graag!
1	Groot kasteel
1	Grotere fietspaden, leuke bochten voor de motor

Count	Response
1	Hij mag wel breder worden
1	Houden zo
1	lets breder, en steviger
1	Ik niet droom over de dijk
1	Ik zie dan een dijk die er voor zprgt dat er geen water komt
1	Maakt mij niet uit
1	Niet breder, geen zwaar vrachtverkeer
1	Niet breder. aan deze kant meer recreatie, mooie campings. Fietspad aan de andere kant
3	Niks
1	Veel natuur en water
1	Vooral geen motorrijders (veel lawaai en snelheid) en een apart fietspad naast de hoofdweg
1	Wandel / fietspaden aanleggen.
1	Zoals aan de overkant in Rijswijk, sterker breder. Je weet nooit wat er kan geburen.
1	aantrekkelijk landschap
1	als het maar sterk genoeg is
3	apart fietspad
1	apart fietspad
1	apart fietspad breder wegdek voor veiligheid
1	apart fietspad aan de rvierzijde
1	apart fietspad aanleggen!
1	apart fietspad. naast/onderaan de dijk. fietsers op de dijk zijn gevaarlijk
1	apart fietspad/wandelpad op de dijk
1	aparte fietspaden, lager.
1	aparte fietsstrook
1	auto vrij. gemotoriseerd verkeer ook niet
1	auto's moeten gedongen worden om 50 te rijden. Verkeersremmende maatregelen.
1	autoluwe dijk
1	bloeiende bloemen, groen
1	bloemenzee in de bermen.
1	brede dijk is ook goed voor de stevigheid.
1	breder, voor het wegverkeer en een voetpad

Count	Response
1	breedere weg, verkeer meer ruimte
1	breed fietspad
1	breed genoeg maken
1	breed genoeg maken en goede beveiliging
1	brug bij het water
1	dat het veilig is en past bij de natuur/goed onderhoud
1	de dijken in algemeen: conserveringsgebied van maken. als je gebruiken natuurgebied Engels model
1	dijk verbreden voor motoren
1	een fietspad naast de dijk
1	een veilige dijk. mooi slingerend met een fiets/wandelpad langs de waterkant
1	een vrijliggend fietspad, veiliger voor kinderen en bejaarden
1	fiets/wandelpad onder aan de dijk
1	fietsdijk
1	fietsen op de dijk
1	fietspad aan de uiterwaardenkant
1	fietspad bij de dijk
1	fietspad erlangs verder mag alles blijven zoals nu
1	fietspad langs de dijk
1	fietspad langs de dijk, aan welke kant maakt niet uit. Meer rust, genieten van de natuur
1	fietspad naast de dijk
1	fietspad zonder wielrenners waterzijde
1	flora en fauna intact laten.
1	geen auto's en motoren op de dijk
1	geen auto's! alleen fietsers en wandelaars op de dijk en meer voor toeristen.
1	geen hogere maar juist brede dijken maken.
1	geen motoren
1	geen zwaar verkeer
1	goed wandelpad motors weren
1	goede fietsrace langs landschap mooie rivierkant
1	groen,
1	groter fietspad

Count	Response
1	handhaven op 60 km
1	heel sterk met af en toe huizen
1	het is goed zoals het nu is
1	het is prachtig zoals het is
1	het is prima zo
1	hou de
1	hou de dijk zoals hij nu is
1	hou het rustig
1	houd het rustig, beperkt toegankelijk
1	houden zoals hij is
1	iedereen mag er rijden maar moeten ze wel aan de regels houden. handhaven
1	iets breder
1	iets flauwere helling zuidzijde, meer zon, goed voor vegetatie
1	knelpunten fietsers opruimen tussen Arnhem en Amerongen.
1	laat het authentiek
1	lage snelheid
1	langs de dijk een apart fietspad/wandelpad. Geen motoren!
1	liever dat het veilig is, misschien meer leuke tentjes om te genieten van de natuur
1	ligt mij prima nu
1	maak m echt stevig, geen zwakke plekken meer.
1	meer bloemen
1	meer handhaving door politie op motoren. Weg achter de huizen bestemmings- verkeer
1	meer natuur aan beide kanten, meer recreatiemogelijkheden aan de rivier
1	meer natuur in het gebied
1	meer rechte stukken en minder bochten/ snelheidsbeperking
1	meer rust voor gebruiker en natuur
1	minder bochten. door begroeiing te weinig overzicht
1	minder of langere bochten, nu zijn ze erg scherp.
1	mogelijkheid om rustig te wandelen
1	mooi hoe het nu is
1	mooi rustig natuur gebied, netjes onderhouden ook op langer termijn.

Count	Response
1	mooie begroeiing
2	motoren weren van de dijk
1	natuur
1	natuur sparen
1	natuurlijker loop, minder verkeer
1	niet hoog maken
1	niet te veel bebouwen
1	nog meer plantengroei beperking auto's en verkeer
1	onderin fietspad
1	ook veilig voor mensen op de dijk
1	oude boerderijen handhave. natuur meer koeien, schapen en wild.
1	paar plekken voor picknick
1	prachtig zoals die is. misschien een vrij liggend fietspad
1	prima zoals het is
1	royaal fietspad aan de rivierkant
1	rustige, veilige dijk
1	rustiger qua auto's en fietsers
1	rustiger rijden
1	snelheid aanpassen met bijv. borden, liever geen drempels
1	snelheid beperken. nevengeulen vind ik een goed idee.
1	snelheid beperking apart fietspad wandelpad
1	snelheidsbeperking apart fietspad
1	speelmogelijkheden voor kinderen, zwemplas, horeca aan de dijk
1	sterk genoeg,
1	stevig blijven van kwaliteit
1	toegankelijk blijven voor iedereen
1	uiterwaarden zo laten, de kil ook bewaren
1	veel groen/natuur mooi uitzicht & rust om te ontspannen en te kunnen nadenken
1	veilig
1	veilig & goed onderhoud. aanzien behouden
1	veilig fietsen

Count	Response
1	veilig met kinderen kunnen fietsen en veilig naar school kunnen.
1	veilige dijk om onbezorgd te kunnen fietsen
1	veilige dijk om te fietsen
1	veiliger voor fietsers en wandelaars
1	veiligheid op nummer 1, structuur voor bestemmings- verkeer
1	verkeer moet echt veiliger
1	verkeer rijdt te hard
1	verkeersluw maken, beter voor fietsers en wandelaars
1	verkeersveiligheid
1	versterken goed idee
1	visplassen breder zijn
1	voldoende ruimte voor gebruikers, goed hoog
1	vrij liggend fietspad tot aan Gravenbol. Openstelling pad bij nataris naar Amerongen Wetering.
1	wandel en fietspad gescheiden
1	wandelpad
1	wat breder
1	wat breder
1	waterveiliger
1	weggebruikers gescheiden.
1	wonen aan de dijk
1	zelfde profiel. veiligheid
1	zo natuurlijk en sterk mogelijk
1	zoals die nu is maar dan zonder motoren
1	zoals nu is goed genoeg
1	zoals ze nu zijn, is het goed
1	zonder motoren en wielrenners.
1	Dijk voor gemotoriseerd verkeer afsluiten, alleen bestemmingsverkeer. Veel snelheidsbeperkende maatregelen
1	Een dijk met alleen een wandelpad, rest van het verkeer onder aan de dijk. Met af en toe een trap naar boven zoals bij zeedijken.
1	maak er geen natuur van, dat maakt nu al een verwaarloosde indruk. Droge voeten houden is het belangrijkste
1	auto loos, vooral jongeren rijden te hard, natuur behouden, dijk is geen circuit, geen snelverkeer, nog meer bochten

Count	Response
1	Voor de kinderen die naar de Gravenbol willen moet er een apart fietspad komen. Het is nu niet veilig.
1	60 km handhaven. meer ruimte voor water recreatie zoals het eiland van maurik. met vergunning voor horeca.
1	Dat er een duidelijke scheiding komt tussen een fietspad, de autobaan en een stoep en een vangrail
1	Leg maar een apart fietspad aan. Laat motorrijders al die risico's maar nemen (wie gaat ze stoppen?) met alle gevolgen van dien.
1	minder gevaarlijk: - gevaarlijk in de nacht - te hard gereden -smal - niet verlicht en dat zou ik allemaal veranderen
1	apart fietspad en wandelpad. laag aan kant van rivier. een bankje/picknick plek onderweg naar Amerongen.
1	snelheidsbeperking bv 30 km/u zodat het voor motoren en auto's onaantrekkelijk wordt met ingebouwde af remmers.
1	- kunnen wandelen maar dat kan niet door motoren en auto's want je word de berm ingeduwd. - niet te veel bebouwen
1	meer controle op motoren. fietspad naar de dijk helemaal gescheiden van liefst met uitzicht op rivier.
1	het liefst zo houden, passend bij het landschap, geen hoog hekwerk er omheen. Geen rood fietspad, ik vind de Horstlaan in Driebergen wel mooi

12. Waar moet het waterschap rekening mee houden als de dijk wordt versterkt?

Count	Response
1	- hoger maken - minder hard rijden
1	- rekening houden met natuur - landschap niet kapot maken
1	Afsluiten en in 1x afmaken
1	Als het maar veilig is (vraag aan mijn buurman)
1	Bereikbaarheid , goede infra structuur voetgangers en fietsers
1	Brede fietspad
1	Dat de dijk sterk blijft
1	Dat de natuur niet wordt beschadigt
1	Dat die sterk genoeg wordt
1	Dat het ook nog mooi is en niet een lelijk iets
1	Dat het stevig is
1	Dat het verkeer gebruik moet blijven maken van de dijk.
1	Dat hij hoog en breed genoeg is en natuurlijk sterk
1	Dat hij niet stuk gaat
1	Dat we ons beschermd voelen
1	De breek kans
1	De natuur
1	Een fietspad
1	Een mac dr naast
1	Fietspad
4	Geen idee
1	Geen idee
1	Het water
1	Hoger maken, sterker. Ik ben bang voor een dijkdoorbraak. Ik heb '95 meegemaakt.
1	Idk
1	Ik ga er van uit dat het netjes gebeurt
1	Mensen eromheen
1	Met de diertjes
1	Met de huizen daar omheen
1	Niks

Count	Response
1	Overspelt weg door begroeiing, gevaarlijk.
1	Overspoeling
1	Rekening houden met de mensen die vlakbij de dijk wonen
1	Sterk maken
1	Sterkte
1	Tijdens het werk alleen bestemmingsverkeer toelaten. En met landbouwers.
1	Veiliger verkeer
1	Verkeer. Hoe gaan we de gebruikers scheiden?
2	Weet ik niet
1	Zo inrichten dat de snelheid van auto's ne motoren wordt beperkt
1	afsluiting beperken
1	apart fietspad
1	apart fietspad
1	aub geen rode fietsstroken! = verschrikkelijk verstoring van natuurlijke karakter
1	behoud landschap
1	behoud recreatie. bewoners betrekken
1	blijven zoals het is
1	brede wegdek
1	breedte verkeersveiligheid waarborg
1	breedte van de dijk. hij moet breder.
1	breedte. goeie materialen, natuur behouden
1	dat de dijken hoog genoeg zijn
1	dat de stad veilig is
1	dat de werkzaamheden goed verlopen
1	dat er geen hoog water is
1	dat het gelijk goed is voor 100 jaar.
1	dat het over 10 jaar niet weer hoeft
1	dat iedereen op een veilige manier over de dijk kan zonder hinder van andere weggebruikers.
1	dat je hem niet te hoog maakt
1	dat mensen die er wonen er door kunnen voor spoedgevallen
1	de oude vorm handhaven

Count	Response
1	de vorm moet zo blijven
1	denk aan de historische panden en de natuurlijke bochten die erin zitten.
1	drempels in de bochten om nog meer af te remmen
1	duidelijkheid
1	echt flink verstevigen. niet over 20 jaar weer maar ook ruimte voor de rivier
1	geen beplanting, leg auto's en motoren aan banden,
1	geen borden als er niet wordt gewerkt
1	geen speeltuin voor het snelverkeer
1	geen steriele dijk
1	geschikt maken voor kinderen en fietsers
1	goed afsluiten
1	goed overleg / informeren
1	goede bewegwijzering. vooral op punten waar je kunt kiezen voor andere route
1	goede communicatie met bewoners
1	goede omleidingroutes
1	groen blijft
1	groene lijn in het landschap, aandacht voor recreatie
1	gronding doen! niet over 10 jaar nog een keer
1	het is niet alleen een waterkering, ook een weg
1	het moet zo blijven
1	hou rekening met de bewonende
1	iets meer ruimte motoren onderlangs
1	inzaaien met gras en bloemzaad.
1	is goed zo
1	karakter mag niet veranderen, geen steriele dijk
1	kijk uit met atgrever aan de binnenzijde
1	kijken of langzaam verkeer onderaan de dijk kan
1	klimaatverandering
1	knotwilgen moeten blijven staan
2	landschap
1	landschap en agrariërs

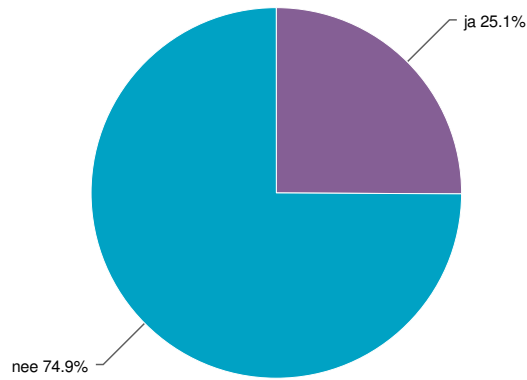
Count	Response
1	landschap niet verpesten
1	maak 'm breder
1	maak m rechter. te veel bochten. gevaarlijke dijk
1	meer recreatie / omwonenden
1	met bewoners
1	met de bewoners
1	met het toenemende (snel)verkeer
1	met landschap, haven moet bereikbaar blijven.
1	met omwonenden
1	met omwonenden. Veiligheid voor alles
1	minder verkeer, uitzicht behouden
1	minder verkeersborden rommelig
1	moet openblijven voor werkvelden zo min mogelijk overlast
1	mooie vorm houden
1	motoren handhaven
1	natuur
1	niet al te veel overhoop halen
1	niet alle bomen kappen, geen betonblok. Veel wilde bloemen, apart fietspad
1	niet helemaal afsluiten
1	niet helemaal afsluiten moet nog wel naar mijn werk kunnen
1	niet hoog maken. alleen versterken
1	niet in de zomer
1	niet te hoog dijk > geen uitzicht meer
1	niet te veel ingrijpen in de natuur
1	niet te veel verpesten aan het landschap
1	open blijven voor fietsers en voetgangers
1	passeehavens maken versmallingen maken
1	plaatselijke om wonende
1	rekening houden met natuur
1	rekening houden met natuurlijke omgeving
1	rekening met bestaande bebouwing

Count	Response
1	schoonheid behouden, moet er natuurlijk uitblijven zien.
1	sfeer vasthouden, niet slopen van huizen
1	smaller bovenop, om snelheid verkeer af te remmen
1	snelheid eruit van motoren het is nu gevaarlijk
1	snelheid van werker
4	veiligheid
1	veiligheid & duurzaamheid
1	veiligheid en verkeer
1	veiligheid, toegankelijkheid behouden, natuur behouden
1	verkeer goed begeleiden
1	verkeer, het is druk!
1	verkeersveiligheid
1	verkeersveiligheid
1	voldoende licht
1	voldoende ruimte voor transport tijdens werkzaamheden
1	waterstijging
1	watervogels
1	weg opknappen
1	wegwijzing verbeter, vooral op punten waar meer routes samenkomen
8	zie 11
1	zie 11 Jammer dat natuurbeleving vaak ondergeschikt wordt gemaakt aan agrarisch belang
1	zie boven
1	zo kort mogelijk afsluiten
1	zo laten als die is, en ook de uiterwaarden
1	zo min mogelijk hinder
1	zo natuurlijk mogelijk, niet rechte trekken
1	dat ze het meteen goed maken en niet dat ze het over 10 jaar weer moeten doen (zonde van het geld).
1	geen hekwerk bovenaan / sommige dijkhuizen in oude staat terugbrengen => er is veel verdwenen / wilgen niet meer zo maar weghalen / goede afritten maken
1	Toerisme zal in de toekomst een grotere rol in het gebied spelen. Behoud oriëntatiepunten, zoals dijkpalen / voetpaden langs de weg op de dijk en langs de Rijnsteeg in Amerongen / verbreed het wegprofiel

Count Response

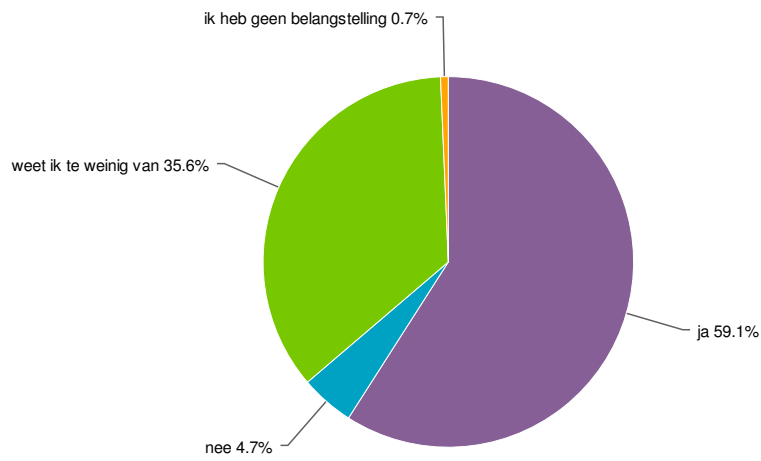
1	een fietspad met markering, goede wegindeling, nu te smal, rekening houden met kinderen. Gelukkig zijn er nog geen ongelukken gebeurd.
1	maak een wandelpad. thv sportvelden breng natuur goed in beeld. die maïsvelden geen gezicht. rivieren meer ruimte geven.
1	dat een beslissing sneller genomen moet worden in belang van en niet dat alles over 100 verschillende lagen gaat. Veiligheid voorop!
1	Veiligheid en beleving. Het mag best mooi zijn met hier en daar rustpunten, uitzichtplekken, stukje uiterwaard inlopen, infoborden etc wandelroute naar eiland van Maurik en dan via de ponten weer terug.
1	rekening houden met bewoners achter dit buurtschap loop een ventweg bedoeld voor bewoners om achter te kunnen..... helaas wordt deze weg veel misbruikt door auto's, motors en wielrenners die daar onbeschoft hard rijden. graag deze weg bestemmings-verkeer maken. verzoek omwonende ligt al bij de gemeente
1	

13. Volgt u de waterstanden?

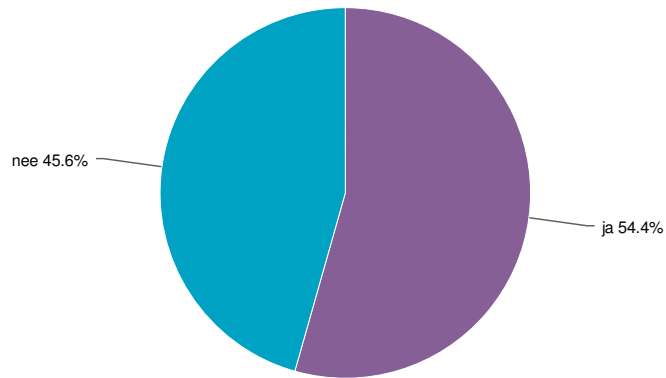
Value	Percent	Count	Statistics
ja	25.1%	73	Total Responses 291
nee	74.9%	218	
Total		291	

14. Stelling: het is nodig dat de dijk wordt versterkt.

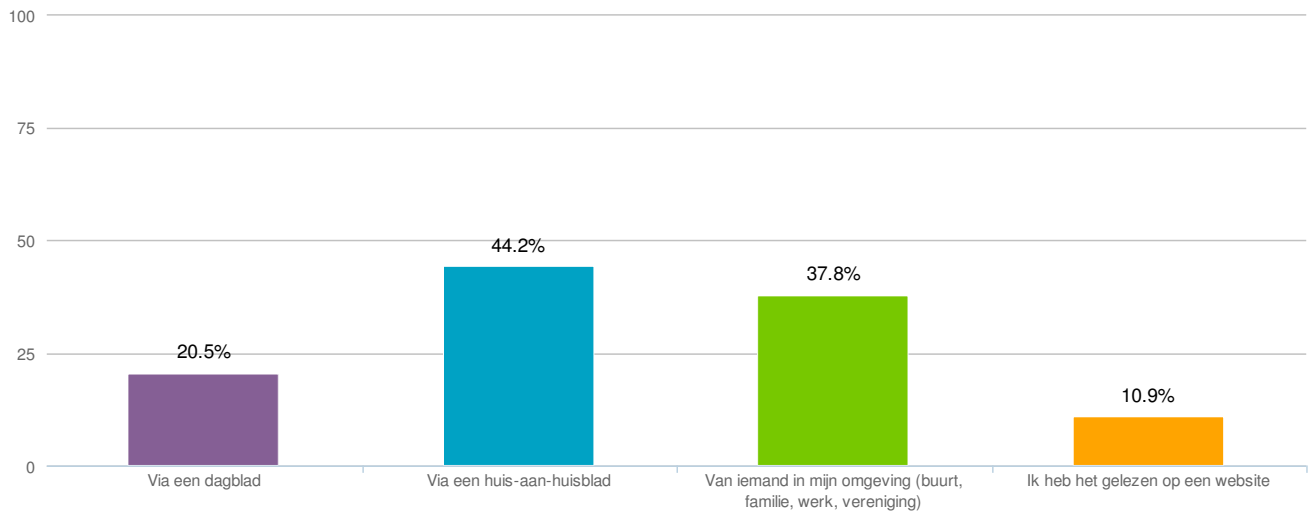
Value	Percent	Count	Statistics
ja	59.1%	176	Total Responses 298
nee	4.7%	14	
weet ik te weinig van	35.6%	106	
ik heb geen belangstelling	0.7%	2	
Total		298	

15. Ik heb gehoord van de dijkversterking tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede.

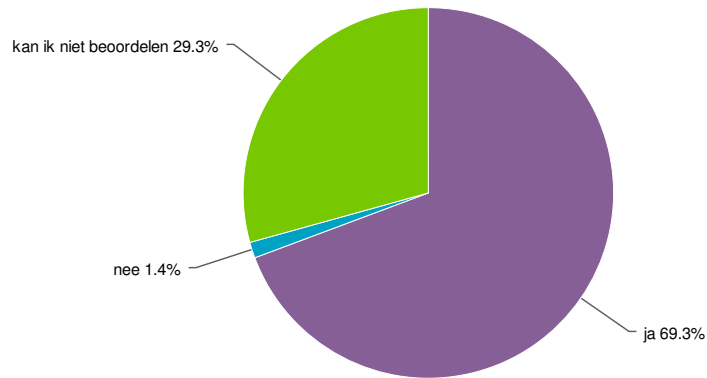
Value	Percent	Count	Statistics	
ja	54.4%	161	Total Responses	296
nee	45.6%	135		
Total		296		

16. Op welke wijze heeft er over gehoord?

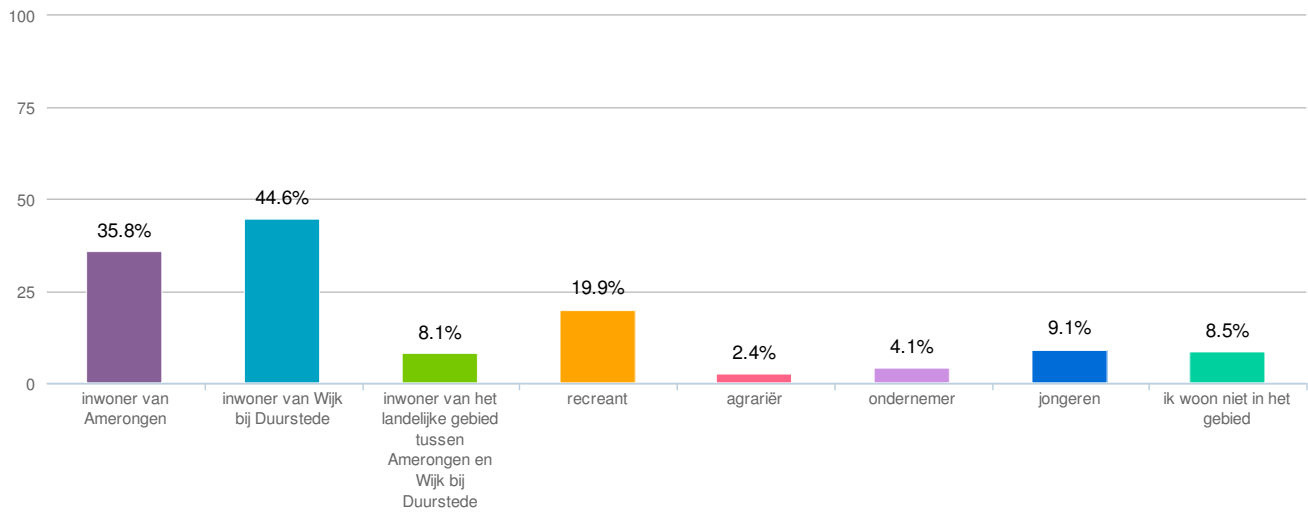
Value	Percent	Count	Statistics
Via een dagblad	20.5%	32	Total Responses 156
Via een huis-aan-huisblad	44.2%	69	
Van iemand in mijn omgeving (buurt, familie, werk, vereniging)	37.8%	59	
Ik heb het gelezen op een website	10.9%	17	
		Total	156

17. Stelling: Waterveiligheid is in goede handen bij het waterschap.

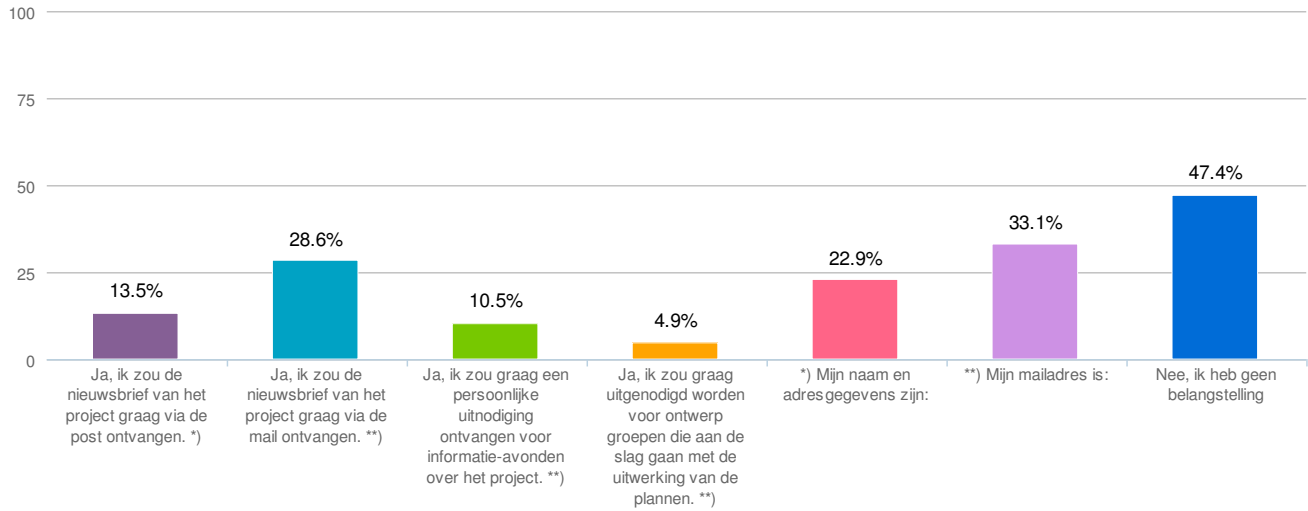
Value	Percent	Count	Statistics	
ja	69.3%	201	Total Responses	290
nee	1.4%	4		
kan ik niet beoordelen	29.3%	85		
		Total		
				290

18. Tot welke groep behoort u? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
inwoner van Amerongen	35.8%	106	Total Responses 296
inwoner van Wijk bij Duurstede	44.6%	132	
inwoner van het landelijke gebied tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede	8.1%	24	
recreant	19.9%	59	
agrariër	2.4%	7	
ondernemer	4.1%	12	
jongeren	9.1%	27	
ik woon niet in het gebied	8.5%	25	
Total		296	

19. Wilt u worden geïnformeerd, waarvoor en op welke wijze? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Value	Percent	Count	Statistics
Ja, ik zou de nieuwsbrief van het project graag via de post ontvangen. *)	13.5%	36	Total Responses 266
Ja, ik zou de nieuwsbrief van het project graag via de mail ontvangen. **)	28.6%	76	
Ja, ik zou graag een persoonlijke uitnodiging ontvangen voor informatie-avonden over het project. **)	10.5%	28	
Ja, ik zou graag uitgenodigd worden voor ontwerp groepen die aan de slag gaan met de uitwerking van de plannen. **)	4.9%	13	
*) Mijn naam en adresgegevens zijn:	22.9%	61	
**) Mijn mailadres is:	33.1%	88	
Nee, ik heb geen belangstelling	47.4%	126	
Total		266	

Responses "Ja, ik zou de nieuwsbrief van het project graag via de post ontvangen. Mijn adres is:"	Count
Left Blank	304
Responses "Ja, ik zou de nieuwsbrief van het project graag via de mail ontvangen. *)"	Count
Left Blank	304
Responses "**) Mijn naam en adresgegevens zijn:"	Count
Left Blank	244
NAW-gegevens ingevuld	60

Responses (***) Mijn mailadres is:"	Count
Left Blank	219
NAW-gegevens ingevuld	83

URL Variable: platform

Count	Response
3	hootsuite

keppelmedia